

S. Sayısı : 7

1946 yılı

Tekel G. M. bütçesi

Tekel Genel Müdürlüğü 1946 yılı Bütçe Kanunu tasarı ve Bütçe Komisyonu raporu (1484)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71/430

6/2213

1 . X . 1945

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Tekel Genel Müdürlüğünün 1946 yılı için hazırlanıp Bakanlar Kurulunca 29 . IX . 1945 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan Bütçe Kanunutararısı gerekçesiyle birlikte sunulmuştur.

Başbakan

Ş. Saracoğlu

Gider bütçesi gerekçesi .

Birinci kısım

Aylık, ücret, ödenek, emekli ikramiyesi ve benzeri özlük haklar

1. — Ücretler

B. M.

1 Ücretler :

1 Memurlar ücreti :

Bu maddeye teşkilât kanununa ek 4236 sayılı kanuna bağlı (1) numaralı cetvele göre verilecek ücretlerle 4178 sayılı kanunun birinci maddesi gereğince verilecek pahalılık zamları ve 4598 sayılı kanun gereğince kadrosu müsait olmayan terfi müstahak memurlara verilen bir üst derece farkları ve 1, 2 nci derece memurlara ödenecek tazminat ve pahalılık zamları nazarı itibare alınmak suretiyle geçen yıl bütçesi ödeneğinin on iki aylığına isabet eden miktardan (55 924) lira noksaniyle (5 710 000) lira konulmuştur.

2 Hizmetliler ücreti :

Memleket bağerlığının inkişafını temin mülâhazasıyla açılan ve açılacak olan (30) aded nümune şaraphanesiyle mahallerinin tuz ihtiyaçlarını temin için faaliyete geçirilen (16) aded tuzlaya lüzumlu teknik elemanların ve ambar memurlarının ikamesi ve maliyet kontrol servisinin takviyesiyle mütehasıs teknisyenlerin idareye bağlanmalarını temin için kadro ücretlerinin bir miktar arttırılması hususu gözönünde bulundurularak ilişik (D) cetveli ile teklif olunan kadroya göre verilecek ücret ve pahalılık zamlarını karşılamak üzere geçen yıl bütçesi ödeneğinin oniki aylık mikarından (386 134) lira fazlasıyla (1 696 020) lira teklif olunmuştur.

B. M.

II. — Başka haklar

- 2 Geçici tazminat :
İdarenin Ankara'da bulunan memurlarıyla muvakkaten Ankara'da üç aydan fazla kalacak memurlara 3656 sayılı kanun hükümleri dairesinde verilecek konut ödeneklerini karşılayan bu tertibe geçen yıl ödeneğinin oniki aylığına isabet eden (33 000) lira aynen konulmuştur.
- 3 4178, 4598 ve 4599 sayılı kanunlar gereğince verilecek zamlar ve yapılacak yardımlar :
 - 1 4178 ve 4598 sayılı kanunlar gereğince verilecek çocuk zamları :
Mezkûr kanunlar gereğince verilecek çocuk zamlarını karşılayan bu tertibe geçen yılın oniki ayına isabet eden miktardan (171 429) lira fazlasıyla (408 930) lira konulmuştur.
 - 2 4178 sayılı kanun gereğince verilecek yakacak zammı :
4178 sayılı kanunun 9 ncu maddesi gereğince verilecek yakacak zamları için geçen yıl bu tertibe üç aylık (12 500) lira konulmuştur. Bu yıl altı ay için (25 000) lira konulmuştur.
 - 3 Doğum zammı :
4598 sayılı kanun gereğince çocuğu dünyaya gelenlere verilecek birer maaş yardım tutarı olup geçen yılın on iki ayına isabet eden (36 000) lira aynen konulmuştur.
 - 4 Ölüm yardımı :
4598 sayılı kanun gereğince (memur olmayan) karısı ölenlere verilecek birer maaş ile ölen memurun beyanname ile gösterdiği kimseye veya beyanname vermemiş ise ailesine yapılacak ikişer maaş nispetindeki yardımlar için geçen yılın on iki ayına isabet eden (28 800) lira aynen konulmuştur.
 - 5 Aynı yardım :
4599 sayılı kanun gereğince yapılan aynı yardımlara (D) cetveline ilâve edilen 275 aded hizmetlinin ilâvesi suretiyle geçen yıl bütçesi ödeneğinin oniki aylığına isabet eden miktardan (59 598) lira fazlasıyla (1 096 740) lira konulmuştur.

İkinci kısım

Yönetim giderleri

1. — Hizmete ilişkin olanlar

- 4 Büro giderleri:
 - 1 Kırtasiye:
Bürolarda harcanacak her çeşit kırtasiye için geçen yılın oniki aylığına isabet eden miktardan (57) lira fazlasıyla (100 000) lira konulmuştur.
 - 2 Döşeme ve demirbaşlar :
Fafrika, imalât evleri, tütün depoları ve tuzlalarla işyerlerinden gayri idarehane ve satış depolarında kullanılmak üzere satın alınacak demirbaş eşya, döşeme, yangın söndürme tertibatı, tartı ve ölçü âletleri bedellerini karşılayan bu tertibe geçen yılın oniki ayına isabet eden miktardan (57) lira noksanıyla (80 000) lira konulmuştur.
 - 3 Aydınlatma :
Büroların aydınlatılması için geçen yılın oniki ayına isabet eden miktardan (1 429) lira noksanıyla (50 000) lira konulmuştur.

B. M.

4 Isıtma:

Her türlü ısıtma giderlerini karşılamak üzere bu tertibe geçen yılın oniki ayına isabet eden miktardan (1 400) lira fazlasıyla (140 000) lira konulmuştur.

5 Öteberi giderleri:

Bu tertibe geçen yıl ödeneğinden (143) lira fazlasıyla konulan (163 000) liralık ödenek aşağıdaki giderler içindir:

1. — Şenlik giderleri,
2. — İdarehane ve satış depoları taşıma giderleri,
3. — Reklâm nevinden olmayan ilânlar,
4. — Hariçte yapılması zaruri olan tercüme ve etütlerle satın alınması idarece faydalı görülen eserlerin - geçen senele de olduğu gibi - ücret ve bedelleri,
5. — İdarenin bulunduğu binalarda umumî temizlik giderleri ve kira ile tutulan han hizmetlilerine - geçen senelerde olduğu gibi - iş saatleri dışında hizmetlerine mukabil yapılacak yardımlar,
6. — İdareyi ilgilendiren kongreler münasebetiyle veya mübayaa için gelen mütehassıs ve tüccarların ağırlanması için Genel Müdürlükçe ihtiyar olunacak giderler,
7. — İdarenin iştigal mevzuu dahilinde çalışan uluslar arası kurul, ofis ve kongrelere iştirak için sarfı gereken paralar,
8. — Odacı, postacı gibi hizmetlilerin şehir içindeki yol giderleri;
9. — 3530 sayılı Beden Terbiyesi Kanunu hükümlerine göre yapılacak ödeme vesair giderlerle bilûmum tutulacak uzman, beden terbiyesi öğretmeni, veya antrenörü ücretleri;
10. — Bütçenin tertiplerinde mukabili bulunmayan sair giderler;

5 Basılı kâğıt ve defterler:

Her çeşit basılı kâğıt ve defterlerin satınalma ve yapılması için yapılacak giderlere karşılık geçen yılın on iki ayına isabet eden miktardan (8) lira noksaniyle (100 000) lira konulmuştur.

6 Posta, telgraf ve telefon ücret ve giderleri:

1 Posta ve telgraf ücretleri:

Posta ve telgraf için; posta ve telgraf idaresine verilmekte olan giderler karşılığı olan bu tertibe geçen yılın oniki ayına isabet eden miktardan (35 582) lira fazlasıyla (310 841) lira konulmuştur.

2 Telefon ve başka haberleşme ücret ve giderleri

Telefon ve başka haberleşme ücret ve giderleri için geçen yılın oniki ayına isabet eden miktardan (234) lira noksaniyle (70 000) lira konulmuştur.

7 Kira karşılığı:

Bu bölüme kira ile tutulan ve tutulacak olan idarehane binaları, satış depoları, mamulât ve tuz ambarları, fabrika ve atelye ve yaprak tütün depo ve imalâthaneleriyle içki imalât evleri ve yeni açılacak şaraphaneler için verilecek kira bedellerini karşılamak üzere geçen yılın oniki ayına isabet eden miktardan (30 011) lira fazlasıyla (440 000) lira konulmuştur.

8 Taşıt giderleri:

1 Satınalma karşılığı:

Taşıtların satınalma bedellerini karşılayan bu tertibe geçen yılın oniki ayına isabet eden miktardan (56 256) lira noksaniyle (428 750) lira konulmuştur.

B. M.

2 Onarma :

Taşıtların esaslı onarma giderlerini karşılayan bu tertibe geçen yılın oniki ayına isabet eden miktardan (6) lira fazlasıyla (10 000) lira konulmuştur.

II - Özlük olanlar

9 Yolluklar :

1. Sürekli görev yolluğu :

Fabrika, depo, imâl ve doldurma evleri ve tuzlalar dışında kalan memur ve hizmetlilerden idari ve sıhhi sebeplerden dolayı bir yere nakledilenlerle idareye yeniden alınacak, sıhhi ve idari sebeplerle çıkarılacak, yaş tahdidine tâbi tutulacak veya emekliye ayrılacaklara kanun ve kararnamesine göre verilen yol paralarını karşılayan bu maddeye hayat pahalılığı dolayısıyla bilhassa az ücretli memurlarımızın ucuz ve giderlerine yardımı olabilecek mahallere nakillerini temin etmek ve 4440 sayılı kanunla gayrimuayyen taşıtla seyahat edenlere kilometre başına % 50 nispetinde yapılan zammı karşılamak üzere geçen yılın oniki ayına isabet eden (150 000) lira aynen konulmuştur.

2 Süreksiz görev yolluğu :

Fabrika, depo, imâl ve doldurma evleri ve tuzlalar haricindeki memur ve hizmetlilerden idari ihtiyaçlara binaen bir yerden diğer bir yere geçici olarak gönderilecek olanlarla hastalık ve izin gibi hallerde işlerin geri kalmaması için hasta ve mezun bulunan memur ve hizmetlilere vekâlet etmek üzere diğer bir mahalden gönderilecek vekillere kanun ve kararnamesine uygun olarak verilecek yol paralarıyla mamulâtın yollama ve taşıma işlerinde verilen yol giderlerini karşılayan bu maddeye geçen yıl bütçesinin oniki aylığına isabet eden miktardan (6) lira fazlasıyla (250 000) lira konulmuştur.

3 Müfettişler yolluğu :

İdare müfettişlerinin kanun ve kararnamesine uygun olarak verilen yol paralarını karşılayan bu maddeye geçen yıl bütçesinin oniki ayına isabet eden miktardan (12) lira noksanıyla (130 000) lira konulmuştur.

4 Yabancı memleketler yolluğu :

İmkân bulunduğu takdirde tekel mevzuları üzerinde tetkikler yapmak için yabancı memleketlere gönderilecek müdür ve memurlara kararnamesine uygun olarak verilecek yol paralarını karşılamak üzere bu maddeye geçen yıl bütçesinden oniki ayına isabet eden miktardan (6) lira fazlasıyla (10 000) lira konulmuştur.

10 Giyecekler :

Odacı, bekçi, şöför, yollama memuru, tahsildar, satınalma memuru ve şehir, kasabalarından uzak mesafelerde bulunan barut depo memurlarıyla koruma ve koruma tahsil memurları gibi memur ve hizmetlilere verilmesi zaruri olan, elbise, fotin, cizme, kaput, muşamba gibi giyecek eşya bedellerini karşılamak üzere bu tertibe geçen yıl bütçesinin oniki ayına isabet eden miktardan (57) lira fazlasıyla (100 000) lira konulmuştur.

11 Tedavi, yol ve başka giderler :

Hastaların tedavi, yol ve başka giderlerini karşılayan bu tertibe 4598 sayılı kanunun 9 ncu maddesi gereğince hazırlanan talimatnamenin de tatbiki münasebetiyle geçen yıl bütçesinin 12 ayına isabet eden miktardan (9 995) lira fazlasıyla (60 000) lira konulmuştur.

Üçüncü kısım

Daire hizmetleri

I - Sürekli olanlar

B. M.

- 12 Yapı ve onarma işleri :
Sihhi idarî ve teknik ihtiyaçlara uygun olarak 1946 yılında yaptırılması lüzumlu görülen idare, fabrika, imâl ve doldurma evleri, depo binaları, şarap istihsalini arttırmak üzere açılacak nümune şarap evleri binaları ve mevcut şarap fabrikalarıyla nümune şarap evlerinin genişletilmesi, bira fabrikalarında lüzumlu ilâveler tütün bakım evlerinde yaptırılması zaruri görülen tadilat ve ilâveler ve yeni ambarlar ile tuzlalarda ve konut temini zaruri olan yerlerde yapılacak muhtelif yapı ve onarma ve istimlak giderleriyle idare, mimar, mühendis ve fen memurlarının yapıya nezaret ve murakabe ve tesellüm etmek üzere bir mahalden diğer mahalle gönderilmelerinde tahakkuk edecek yol paralarını ve yapıya ait proje, plân ve haritaların tanzimi ve yapının murakabesi için geçici olarak gündelik veya mukavele ile kullanılmasına lüzum hâsıl olacak Türk ve ecnebi mimar ve mühendis ve fen memurlarının ve sürveyanların ücret ve yol giderlerini proje ve kontrol malzemesi bedellerini karşılayan bu tertibe geçen yıl bütçesinin on iki aynaya isabet eden miktardan (2 000 000) lira fazlasıyla (6 285 714) lira konulmuştur .
- 13 Demirbaş kurma ve makine satın alma ve onarma giderleri :
İdaremiz tütün ve içki fabrikalarıyla atelye, imâl ve doldurma evlerinde ve tuzlalarda istihsal ve randımanı arttırmak ve maliyeti düşürmek üzere alınmasına lüzum görülecek makinelerle tesisat bedellerinin ve yeniden kurulacak olan şarap evleriyle genişletilecek nümune şarap evleri ve mevcut şarap ve bira fabrikalarının genişletilmesi için lüzumlu makinelerle diğer fabrika, atölye ve tuzlalara ait makine ve kurma mubayaalarını ve esaslı onarma giderlerini karşılamak üzere bu tertibe geçen yıl bütçesinin oniki aynaya isabet eden miktardan (410 845) lira noksanıyla (2 652 000) lira konulmuştur.
- 14 Deneme, arıtma ve savaş giderleri :
Tütün enstitüsü merkez ve taşra teşkilâtının araştırma, deneme ve inceleme işleri için gerekli alât, cihaz, kitap, dergi yayım, malzeme, taşıt, tesis bakım, yolluklar gibi bütün giderleriyle, bütün ekim bölgelerindeki tatbik işleri için kurulan örnek ve dağıtma fidelikleri, örnek kurutma hangarları, Tekel idaresini ilgilendiren her türlü nebatî ve ham madde deneme tarla, bağ ve bahçeleri için gerekli tesis, bakım, malzeme, kira, taşıt, alım ve fen memuru ve hizmetlilerin yollukları gibi her türlü giderlerin ve tütün hastalıklarına karşı Tarım Bakanlığı tarafından yapılan savaş giderlerini karşılamak üzere geçen yıl bütçesinin oniki aylığa isabet eden miktardan (1 714) lira fazlasıyla (180 000) lira konulmuştur.
- 15 Kaçağı önleme ve kovalama giderleri :
1 Ekim ve yazma giderleri :
3437 sayılı kanunun tatbiki için konulan bu ödenek, tütün tahmin ve yazma işleriyle uğraşan heyetlerin yol ve günlük giderlerini ve bunlarla beraber gönderilen idare memurlarının yol giderlerini, kanuna aykırı olarak ekilenlerin sökülmesi, yasak ekimlerin menedilmesi için yapılacak giderlerle ekim yazma işlerine ait sair giderleri karşılamaktadır.
3437 sayılı kanunun tatbikından mütevellit olarak tütün ekicilerine verilecek mükâfat ve imâl tiplerinin inceleme ve denemeleri için yapılacak gider ve yazma, tartma ve itiraz işlerinde vazife gören memurlara verilen taşıt ücretleriyle vukuf erbabı ve ihtiyar heye-

B. M.

tine verilen gündelikleri karşılamak üzere bu tertibe geçen yıl bütçesinin oniki aynaya isabet eden miktardan (60 000) lira noksanıyla (180 000) lira konulmuştur.

2 Emanet ambarları :

Bu maddeye konulan ödenek, ekici tütünlerinin konması için tutulan ambarların kiralarını ve tütünlerin iyi bir şekilde muhafazası için kullanılan işçi ve aktarmacılarla gerek ambarlama ve gerek fermentasyon zamanında fazladan geçici olarak kullanılan işçi, kantarcı, istifçi ve bekçi gibi hizmetlilerin gündeliklerini ve diğer bilûmum koruma bakım giderlerini karşılar.

Önümüzdeki yıl mahsul miktarının geçen yıllara nazaran artacağı tahmin edildiğinden ve bu sebeple yeniden ve daha pahalı bedellerle ambar tedariki icabedeceğinden bu maddeye geçen yıl bütçesinin oniki aynaya isabet eden miktardan (61 434) lira fazlasıyla (140 000) lira konulmuştur.

3 Koruma ve taşıma giderleri :

Bu madde korunma memurlarıyla koruma ve tahsil memurlarının kaçak takibatı dolayısıyla yapmağa mecbur oldukları giderleri ve bu hususta kullanılması zaruri görülen taşıtların kira bedellerini, bu memurların mesailerini kontrol ve kaçak vaziyetinin tetkiki için ihtiyar olunacak giderleri ve kaçak eşyanın saklanması, taşınması veya yok edilmesi ile bazı yerlerde geçici olarak kullanılmasına zaruret görülecek kolcuların ücretlerini ve Tekel altında bulunuan oyunkâğıdı, kibrit, çakmak ve çakmaktaşı kaçakçılığından dolayı idarenin ihtiyar ettiği takibat giderlerini karşılamaktadır.

Bu arada atlı takip memurlarına verilmekte olan yem bedelinin mahallî jandarmalarına verilen yem bedeli miktarına çıkarılmasına zaruret hâsıl olması, muvakkat takip memurlarına mıntakaları haricinde buldukları müddetçe daimî takip memurları gibi ayrıca yevmiye verilmesi bu maddeye geçen yıl bütçesinin oniki aynaya isabet eden miktardan (9 989) lira fazlasıyla (200 000) lira konulmasını icabettirmiştir.

4 Kaçakla uğraşma giderleri :

Bu maddeye konulan ödenek, kaçakla gizli olarak yapılan uğraşma işleri için ihtiyar olunan giderlere aittir. Kaçakçılığın azalması için alınacak tedbirler, gizli haberci teşkilâtının vücut ve gelişimine bağlı bulunduğundan bunu temin ve idame için geçen yıl bütçesinin oniki aynaya isabet eden miktardan (6) lira fazlasıyla (10 000) lira konulmuştur.

16 1918 sayılı kanun ve ekleri gereğince yapılacak ödemeler :

1918 sayılı kanun ile ekleri hükümlerine göre hak edenlere verilecek peşin ikramiyelerle kaçak takibatında ölen veya sakatlananlara verilen tazminatları karşılamak için bu tertibe geçen yıl bütçesinin oniki aylığına isabet eden miktardan (6) lira fazlasıyla (10 000) lira konulmuştur.

17 Mahkeme giderleri :

İdarenin leh ve aleyhine açılan dâvadan dolayı mahkeme ve icra harçlarıyla bu uğurda ihtiyar olunan sair giderleri ve Tekel altında bulunan oyun kâğıdı, kibrit, çakmak ve çakmaktaşı kaçakçılığından doğan suçlara ait dâvaların mahkeme ve başka giderleriyle daimî avukatı olmayan yerlerde muvakkat avukatlara verilecek ücretler ve dâvaları idare lehine intaç edenlere 2159 sayılı kanununun 8 nci maddesi gereğince tediye elilecek ücretlerle yıl içinde dâva ve icra işleri çoğalan yerlerde işlerin arkası alınmaya kadar muvakkaten istihdamına zaruret hâsıl olan muhakemat memurlarına verilen ücretleri karşılayan bu tertibe geçen yıl bütçesinin oniki aylığı olan (60 000) lira aynen konulmuştur.

B. M.

- 18 Para taşıma giderleri:
Ziraat Bankası veya posta havvalesi olarak gönderilen paralar için verilecek ücretlerle posta merkezi bulunmayan yerlerde posta merkezine kadar para sevki için ihtiyar olunan giderler bu tertiple karşılanmaktadır. Hasılatın artmakta olması gözönünde tutularak bu tertibe geçen yıl bütçesinin oniki aylığına isabet eden miktardan (19 994) lira fazlasıyla (400 000) lira konulmuştur.
- 19 İkramiye:
Bu tertip, Tekel Genel Mülürlüğü teşkilâtına dâhil daimî memur ve hizmetlilerin vazifelerine karşı olan bağılık ve gayretlerin teşvik maksadiyle verilmesi düşünülen ikramiyeyi karşılamaktadır.
Bir taraftan gitikçe güçleşen hayat şartları, diğer taraftan idarenin tedarik, istihsal ve satış işlerinde azamî hadlere ulaşmak gayretinin sarfedilmesi zarureti karşısında daha evvelki yıllara nazaran tütün, ispirto ve ispirtolu içkiler, tuz ve sair Tekel maddeleri istihsal ve satış miktarlarının son senelerde devamlı bir surette arttırılmış olması keyfiyetinin de sarahatle teyid eylediği veçhile faaliyet sahası ve kuruluş gayesi itibariyle iktisadî Devlet teşekküllerinden hiç bir suretle farklı olmayan Tekel idaresi mensuplarının bu feyizli ve feragatlı mesailerinin müsbet neticelerini manevî ve maddî bir şekilde görmelerini teminen bu tertibe geçen yıl bütçesinin oniki aylığına isabet eden miktardan (6) lira noksaniyle (500 000) lira konulmuştur.
- 20 Genel Muhasebe kanununun 48 neç maddesini ilgilendiren giderler:
1 Geri verilecek paralar:
Bu maddeye geçen yıl bütçesinin oniki aylığına isabet eden miktardan (6) lira fazlasıyla (10 000) lira konulmuştur.
2 Hükme bağı borçlar:
İdare aleyhine mahkemelerce hükmedilmiş olup da başka bölümlerde karşılığı bulunmayan borçları ödemeğe mahsus olan bu maddeye geçen yıl bütçesinin oniki aylığına isabet eden miktardan (6) lira noksaniyle (5 000) lira konulmuştur.

II — Geçici olanlar

- 21 Kurs giderleri:
1 Ücretler:
Memurların meslekî bilgilerini arttırmak gayesiyle ihdas edilen ve muvaffakiyetli neticeler veren tütün eksper ve geçen sene ilâve edilen müskirat iptidaî maddeler eksper kursuyla mevcut tuzla memurlarının kabiliyetli olanlarından seçilecek on kişinin bilgilerini arttırmak için açılacak üç aylık kurs ve büyük tuzlalarda yaptırılacak gezi giderleri ile kursların müdür, öğretmen ve idare memurlarının ücretlerini ve kurslara getirilen memurların gidip gelme yol ve ikamet giderlerini karşılamak üzere bu tertibe geçen yıl bütçesinin oniki aylığına isabet eden miktardan (6 071) lira fazlasıyla (33 500) lira konulmuştur.
2 Genel giderler :
Kursların diğer giderlerini karşılayan bu maddeye geçen yıl bütçesinin oniki aylığına isabet eden miktardan (220) lira noksaniyle (500) lira konulmuştur.

B. M.

III - Çeşitli olanlar

- 22 Staj ve öğretim giderleri :
Yabancı memleketlere staj ve öğretim için gönderilecek memurların ödenek ve yol paralarına ait olan bu tertibe geçen yıl bütçesinin oniki aylığına isabet eden (15 000) lira aynen konulmuştur.
- 23 Yabancı uzmanlar :
- 1 Ücretler :
İdarenin muhtelif kısımlarında bilgi ve hizmetlerinden istifade edilmek için celbedilen yabancı uzmanlara mukavelelerine göre verilecek ücretleri karşılayan bu tertibe geçen yıl bütçesinin oniki aylığına isabet eden miktardan (410) lira fazlasıyla (24 410) lira konulmuştur.
- 2 Yolluk ve başka giderler :
Yabancı uzmanların yol ve başka zaruri giderlerini karşılayan bu tertibe geçen yıl bütçesinin oniki aylığına tekabül eden (15 000) lira aynen konulmuştur.
- 24 Yayın propaganda ve sergi giderleri :
Bu ödenek, memleket içinde ve dışında açılan sergi ve panayırlara iştirak etmek ve idaremiz tarafından satılan mamulât arasında iç ve dış pazarlarda satışının inkişafı matlup olan mevadın rağbetini arttırmak ve tanınmasını temin etmek için gazete ve mecmualara ilân vermek ve reklâm olarak mamulât dağıtmak ve diğer muhtelif şekillerle yapılacak propaganda reklâm ve neşriyat giderlerini karşılamak üzere konulmuştur. Komşu devletler tarafından kurulacak panayırlara iştirâk ve İzmir Fuarındaki idare pavyonunda yapılacak tadilat giderleri ile diğer propaganda giderlerini karşılamak üzere bu bölüme geçen yıl bütçesinin oniki ayına isabet eden miktardan (11) lira fazlasıyla (110 000) lira konulmuştur.
- 25 2921 sayılı kanun gereğince Tekel Tekâüt sandığı payı :
2921 sayılı Tekel Tekâüt Sandığı Kanunu ile kadroya dâhil daimî memur ve hizmetlilerden kesilen % 5 lerin tutarı kadar bütçeye konulması icabeden ödeneği karşılayan bu bölüme geçen yıl bütçesinin oniki aylığına isabet eden miktardan (35 854) lira noksanıyla (317 975) lira konulmuştur.
- 26 4250 sayılı kanun gereğince şarapçılara verilecek prim ve yapılacak başka ödemeler :
4250 sayılı kanununun 16 ncı maddesi gereğince iyi şarap yapımını teşvik için âmiller arasında açılacak müsabaka neticesinde muvaffak olanlara tesbit edilen esaslar dairesinde verilecek mükâfatlarla mezkûr kanununun tatbikine ait diğer giderleri ve iyi şarap yapımını öğretmek üzere bu uğurda vukubulacak giderleri karşılayan bu tertibe geçen yıl bütçesinin oniki aylığına isabet eden miktardan (1 326) lir afazlasıyla (11 320) lira konulmuştur.
- 27 Kaza sigortası :
Barut depo memur ve hizmetlilerinin kazaya karşı yapılan sigortaları için bu tertibe geçen yılın aynı olarak (1 250) lira konulmuştur.

Dördüncü kısım

Borçlar

B. M.

- 28 Geçen yıl borçları:
Bu bölüme geçen yıl bütçesinin oniki aylığına isabet eden miktardan (57) lira fazlasıyla (40 000) lira konulmuştur.
- 29 Eski yıllar borçları:
1 1941 - 1944 borçları:
1941 - 1944 yılları zarfında tahakkuk edip herhangi bir sebeple ödünmemiş idare borçlarına ait olan bu maddeye geçen yılın oniki ayına isabet eden miktardan (143) lira fazlasıyla (25 000) lira konulmuştur.
- 2 1928 - 1940 borçları:
1928 - 1940 yılları zarfında muvakkat sarfiyat ve müraselât hesaplarından sarfedildiği halde herhangi bir sebeple mahsubu yapılmamış olan paralarla zaman aşımına uğramamış borçların evrakı sarfiye ve müsbitelerine müsteniden tesviye ve mahsupları yapılabilme üzere 1945 yılı bütçesine (2 900) lira ödenek konulmuştu. Fakat eski senelere ait olan bu sarfiyat ve düyunun evrakı sarfiyelerinin temin ve tedarikindeki güçlükler hasebiyle 1945 senesinde tamamen tasfiyesine imkân bulunmadığından bu borçların tasfiye ve mahsuplarına devam edilebilmek ve Muhasebei Umumiye Kanunu mucibince zaman aşımını kesmiş bulunan 1940 yılı borçları ile 2159 sayılı kanunun 7 nevi maddesi hükümleri dairesinde tuz memurlarına verilecek bir defalık tazminatları da nazarı dikkate alınmak suretiyle bu maddeye geçen yıl bütçesinin oniki aylığına isabet eden miktardan (29) lira fazlasıyla (5 000) lira konulmuştur.
- 30 1715 sayılı kanunun 8 nevi maddesi gereğince kâğıt para amortismanı:
1715 sayılı kanunun 8 nevi maddesi gereğince Merkez Bankasına verilecek itfa karşılığı olarak masraf bütçesi yekûnu olan (23 610 250) liranın (% 1) nispetinde bütçeye (236 102) lira konulmuştur.

Beşinci kısım

Yardımlar ve sigorta karşılığı

- 31 İşçilere, çocuk yuvalarına, öğrenci yurtlarına yardım ve 4772 sayılı kanun gereğince yapılacak işçi sigortası karşılığı:
Bu tertibe konulan (750 000) lira aşağıdaki giderler içindir.
1. — Fabrika, atölye, imâl evi, depo, doldurma ve yaprak tütün bakımı ve işleme evleriyle tuzlalarda çalışan hizmetlilerle işçilere cihaz, doğum, işten çıkarılma, hastalık, kaza, ölüm ve başka hallerde talimatnamesi hükümleri dairesinde yapılan her türlü yardım ve muavenetlerle çocuk yuvalarının her çeşit giderleri ve İş Kanununun tatbikına mütaallik giderlerle işçilerin sağlığını koruma ve iş emniyeti nizamnamesi mucibince yapılacak giderler;
2. — Lisesi ve yüksek mektebi bulunmayan mahallerdeki memurlarımızın istedikleri nakillerin önüne geçerek iş istikrarını temin etmek, idareye yeni elemanlar kazandırmak gayesiyle Tekel Mevsupları Yardım Cemiyeti tarafından 1944 ders yılı başında tesis edilmiş olan öğrenci yurdunun genişletilmesi ve Ankara'da yeniden bir yurt açılmasını temin için Cemiyete yapılacak yardım;
3. — Fabrika, atölye, imâl evi, depo, doldurma ve yaprak tütün bakımı ve işleme evle-

B. M.

riyle tuzlalarda çalışan hizmetlilerle işçilere 4772 sayılı kanun gereğince yapılacak sigorta karşılığı;

32 Hayır kurumlarına yardım :

Menafii umumiyeye hadim cemiyetlerle benzeri yardım teşekküllerine, Türk gençliğinin inkişafına çalışan spor kulüplerine, mali kurumlar ve bankalarda yapıldığı gibi doğrudan doğruya veya tertip edilen müsamerelere ait bilet alınması suretiyle yardımda bulunulmasını temin eden ve 1931 senesindenberi aynı şekilde kullanılan bu tertibe geçen yılın oniki aylığına isabet eden miktardan (2) lira fazlasıyla (1 500) lira konulmuştur.

Gelir bütçesi gerekçesi

Tekel Genel Müdürlüğünün 1946 yılı bütçesinin gelir kısmı (196 378 457) lira olarak tahmin edilmiştir.

Bu tahmin, içinde, bulunduğumuz yılın 3 aylık satışları ve bu satışların geçen yıla nazaran takip ettiği seyir, maliyet ve masrafların vasati bedelleri gözönünde bulundurularak tesbit edilmiştir.

1945 yılı 3 aylık satışlarının 1944 senesinin 3 aylık satışlarıyla mukayesesi aşağıda gösterilmiştir :

Nev'i	1944		1945	
	Kilo - Litre	Lira	Kilo - Litre	Lira
Tütün	4 745 360	32 515 537	4 685 255	32 970 097
Bira	4 899 961	2 891 215	5 654 854	2 770 878
D. İçkiler ve ispirotolar	—	12 041 162	—	12 149 874
Tuz	53 373 000	2 365 748	57 594 000	2 318 322
Barut	—	784 434	—	910 455
Kahve	990 233	5 941 398	1 293 151	6 465 755
Çay	175 193	3 007 003	186 821	3 175 957

I - Tütün satışları

1944 yılının 3 ayında (4 745 360) kilo olan satış miktarı 1945 yılında (4 685 255) kiloya düşmüştür.

1944 yılı 9 aylık satışlarıyla 1945 yılının 3 aylık satış toplamı (18 022 122) kilodur. 1944 yılı senelik satış miktarı ise (18 082 227) kiloyu bulmuştur.

1946 yılı için tütün satışları 1945 yılının 4 aylık satışları gözönünde bulundurularak vasati 700 kuruş fiyatla (18 300 000) kilo da (128 100 000) lira olarak tahmin edilmiştir.

II - Bira satışları

1945 yılının 3 ayındaki bira satışları (5 654 854) litreyi bulmuştur. Az alkollü içkilerin istih-sal ve istihlâkinin artırılması idaremizin hedeflerinden biri olduğundan önümüzdeki yıl satışlarımızın (17 000 000) litreyi bulacağı tahmin edilmektedir. (17 000 000) litrelik satışın temin edeceği hasılat (8 404 800) liradır.

III - D. içkiler satışı

1944 yılında (12 041 162) lira olan 3 aylık satış 1945 yılında (12 149 874) lirayı bulmuştur. D. İçkiler satışı (51 339 302) lira olarak tahmin edilmiştir.

IV - tuz satışları

1945 yılının 3 ayında tuz satışları 57 bin tonu bulmuştur. 1944 yılının 9 aylık satışlarının ilâvesiyle bu mikdarın (193 205) tona baliğ olacağı anlaşılmaktadır.

1946 yılı için 190 bin ton tahmin edilmiş olup satış tutarı (8 360 000) liradır.

V - Barut satışları

Barut satışları 1945 yılının 3 aylık satışları nazarı itibare alınarak 1946 yılı için (3 385 821) lira tahmin edilmiştir.

VI - Kahve satışları

Kahve satışlarındaki artış tedarik imkânları gözönünde tutularak 1945 yılına nazaran (565 000) kilo fazlasıyla (4 850 000) kilo tahmin edilmiştir. Bundan elde edilecek hasılat (24 250 000) liradır.

VII - Çay satışları

Çay tedarikindeki müşkilât gözönünde bulundurularak 1946 yılı çay satışı (700 000) kilo olarak tahmin edilmiştir. Bu satıştan elde edilecek hasılat (11 725 000) liradır.

Maliyet ve giderler

I — Tütün

Bir kilo tütün maliyetindeki muhtelif unsurların nispetleri şöyledir :

	Kr.	%
Yaprak tütün	250	66.29
Malzeme	35	9.28
İşçilik	12	3.18
Genel gider payı	16	4.24
	313	
Satış giderleri	64.16	17.01
	337.16	100.00

A) Yaprak tütün mubayaa vasati fiyatlarının evvelki yıllar fiyatlarına nazaran 4 - 5 misli artmış olduğu, işletme ve bakım giderlerinin de fazlaşmakta bulunduğu nazarı itibare alınarak yapılan tahmin neticesinde işlenmiş yaprak tütün maliyetinin (250) kuruşa baliğ olacağı hesaplanmıştır.

B) Malzeme:

1941 yılında (1) kiloya isabet eden levazım bedeli (19.17) kuruş olduğu halde 1942 yılında (23.93) kuruş olduğu ve 1943 yılında ise (29.44) kuruşa yükseldiği görülmektedir. 1944 yılının

altı ayında ise (35) kuruşa balığ olmuştur. 1946 yılı için bir tereffü nazarı itibare alınmıyarak 1944 gider nispeti aynen alınmıştır.

C) İşçilik ve genel gider payı :

1945 yılında kilo başına (11) kuruş hesaplanan işçilik gideri 1946 için (12.00) kuruş, 1945 yılında kilo başına (14) kuruş hesaplanan genel gider payı 1946 için (16.00) kuruş olarak tahmin edilmiştir.

D) Satış giderleri :

Satış masrafları içinde, (30,66) kuruşu bey'ıye, (33,50) kuruşu nakliye ve sair giderler teşkil etmektedir.

II — Bira

Biranın asli madde maliyeti, arpa fiyatları ve bunun randımanları nazarı itibare alınarak tesbit edilmiştir. İmalât giderini teşkil eden diğer unsurlar da nazarı dikkate alınarak bira maliyeti (21.62) kuruş olarak tahmin edilmiştir.

III — Diğer içkiler

Muhtelif içkiler, ispiro ve sumaların asli madde maliyetleri, bunların iptidai maddelerini teşkil eden kuru üzüm, yaş üzüm, incir ve ham ispirotaların 1945 yılı için tahmin edilen mubayaa fiyatlarıyla randımanları gözönünde tutularak hesaplanmıştır.

Yapılan tahminler neticesinde vasati olarak 1946 maliyetlerinin 1945 yılı maliyetleri raddesinde olacağı anlaşılmış ve ona göre hesaplanmıştır.

Satış masraflarını teşkil eden bey'ıye, nakliye ve sair masrafların tahmininde 1944 yılı masrafları esas olarak alınmıştır.

Diğer içkilerin maliyeti, hasılâtın (% 29, 68) ne, satış giderleri de (%17,59) na tekabül etmektedir.

IV — Tuz

Tuz istihsal maliyetlerinde 1944 e nazaran ton başına 74 kuruş bir fazlalık derpiş edilerek bir ton maliyeti (651) kuruş olarak hesap edilmiştir.

V — Barut

Maliyet bedeli satışın (%63,98) ni teşkil etmektedir. Nakliye gideri de (%11,40) dir.

VI — Kahve

Bir kilonun maliyeti (130) kuruş, diğer satış gideri de kilo başına (64) kuruş hesaplanmıştır.

VII — Çay

Bir kilonun maliyeti (444) kuruş ve bir kiloya isabet eden satış giderleri de (186,5) kuruş olarak hesap edilmiştir.

Netice

1946 Gelir bütçesi unsurları içine giren iptidai madde kıymetlerinde bu sene de bazı yükselmeler

olmuş, bilhassa 1944 tütün mübayaa maliyetlerindeki kabarıklıkın tütün geliri üzerinde tesiri hissedilir bir dereceye varmıştır.

Diğer taraftan tütün, bira, şarap ve kahve fiyatlarında 1944 mali yılı son aylarında % 20 ye kadar yapılmış olan indirmelerin gelirler üzerindeki aksi de oldukça mühimdir.

İmalâtı artışlara göre ayarlamak ve şarap istihmaline verilen önem dolayısıyla yapılacak tesisleri karşılamak üzere bütçe masraflarımız (23 846 352) liraya çıkarıldığı halde Tekel İdaresi sâfi geliri çalışmadaki bazı rasyonel tedbirler ve satışlardaki kısmî inkişaf yüzünden 1944 mali yılı sâfi gelirler tahminlerinden yüksek bulunmaktadır.

Satışların tahvilî

Tütün :

Satış	18 300 000 × 700	128 100 000	
Maliyet, bey'îye, nakliye		69 020 280	59 079 720

İçki :

Satış		59 744 102	
Maliyet, bey'îye, nakliye		30 193 736	29 550 366

Tuz :

Satış	190 000 000 × 4.40	8 360 000	
Maliyet, nakliye		4 107 000	4 253 000

Barut :

Satış		3 385 821	
Maliyet, bey'îye, nakliye		2 552 445	833 376

Kahve :

Satış	4 850 000 × 500	24 250 000	
Maliyet, bey'îye, nakliye		9 409 000	14 841 000

Çay :

Satış	700 000 × 16.75	11 725 000	
Maliyet, bey'iyeye, nakliye		4 413 500	7 311 500
Satış kârları			115 868 962
Savunma vergileri			80 619 943
Bütçe geliri			+ 900 000
			197 388 905
Maliyete giren bütçe giderleri			+ 1 989 552
			199 378 457
Amortisman vesaire			3 000 000
			196 378 457
Bütçe giderleri			23 846 352
			172 532 105
Tayyare ve H. İdare hissesi			3 989 299
			168 542 806

Bütçe Kanunu tasarırsı gerekçesi

Madde 1. — 1946 yılı giderler bütçesiyle teklif olunan (23 846 352) lira ödeneğin gerekçesi ekli (1) sayılı cetvelde bölüm ve madde itibariyle anlatılmıştır.

Madde 2. — 1946 yılı için tahmin olunan (196 378 457) lira gelire ait izahat ilişik (2) sayılı cetvelde gösterilmiş, idarenin gelir ve giderleri hakkında ayrıca izahat verilmiştir.

Madde 3. — Tekel Genel Müdürlüğüne tahsil edilecek resimlerden her birinin dayandığı hükümlere ait cetvel bu maddeye eklenmiştir.

Madde 4. — Tekel Genel Müdürlüğünün 3566 sayılı kanununun 19 ncu maddesine dâhil hizmetlileri ile taşıtları kadroları bu maddeye eklenmiştir.

Madde 5. — 1945 yılı bütçesinin düyun hakkındaki hükümleri 1946 yılında tatbiki gereken yıllara ait hükümleri ihtiva etmek suretiyle yazılmıştır.

Madde 6, 7 — 1945 yılı bütçesinin 6 ve 7 nci maddelerinde yazılı olup hükümlerinin 1946 yılında da tatbiki gereken adı geçen maddeler ona göre yazılmıştır.

Madde 8. — Gider tertiplerinden yapılacak sarfiyata ait formülü gösterir (R) işaretli cetvel de bu maddeye eklenmiştir.

Rapor

14 . XI . 1945

İncelenmesi komisyonumuzca istenen ve metni 13 . XI . 1945 de tevdi edilen Tekel Genel Müdürlüğü 1946 bütçe tasarısı üzerindeki çalışmaların sonucu, özet halinde aşağıda arz edilmiştir.

1. — Kanunları ve görevleri bakımından:

Tekel Genel Müdürlüğünün özet kanunlarıyla genel yönetimi kendisine verilmiş aşağıdaki işlerle görevli bulunduğu malûmdur:

1. Tütün tekeli;
2. İspirto ve ispirotolu içkiler tekeli;
3. Tuz tekeli;
4. Patlayıcı maddeler tekeli;
5. Kahve ve çay tekeli;

Bunlar dışında tekel mevzuu olmaksızın idare, bazı iştirâklere, gazoz, soda, mantar, kereste ve kutu fabrikası gibi tesislere de malik bulunmaktadır.

Tekel İdaresinin bu işleri, 31 Mayıs 1944 tarihli elde mevcut en son bilânçosuna nazaran, (336 402 469) liralık geniş bir faaliyeti temsil etmekte ve bu bakımdan Devlet İktisadi Teşekküllerinin yalnız en eskisi değil en mühimi de bulunmaktadır.

Tekel Genel İdaresinin hususiyeti yalnız bu da değildir:

Varidat bütçemizde - 1944 rakkamı - Devletin varidat kaynakları arasında 178,3 milyonla başta gelmektedir.

Faaliyeti en mühim ana mahsüllerimizin iç ve dış piyasalarda kıymetlendirilmesi ve kıymetlenmesi ve sanayileştirilmesi dâvamızla birinci derecede ilgilidir.

Bu iki karakteri birbirini ikmâl edecek mahiyettedir.

Yine bu sebeplerdir ki bu idarenin tam rasyonel şekilde işlemesi veya işleyememesi yalnız Hazine geliri bakımından değil bütün ilgili istihsal ve faaliyet alanlarına olan akisleri ve tesirleri bakımından da genel, milli bir önemi haizdir.

Bu itibarla ve vaktin darlığına rağmen, elde mevcut malûmat nispetinde bu faaliyetlerden her biri üzerinde göz gezdirmek faydalı ve lüzumlu mütalâa edilmiştir:

1. — Tütün işleri:

a) Piyasasını tanzim bakımından: Tütün bilindiği üzere yalnız en eski bir ihraç kaynağımız değil, asilleştirdiğimiz neveleri üzerine genel milli ünvanımızı ve işleme tekniğine kendi milli lisansımızdan tabirleri verdiğimiz bir mahsüldür. Fakat diğer taraftan tütün piyasamız ve teşkilâtı kadar geri kalmış ve tütünlerimiz kadar dış piyasalarda ve kendi benzerleri içinde haksız ve yersiz tehlikelere mâruz hiç bir mahsulümüz de yoktur.

Bunun sebeplerini en kısa şekillerde bile burada izaha mevzu müsait olmamakla beraber böyle bir araştırmanın dosdoğru varacağı gereç neticelerden bir kısmını olsun hatırlamadan geçmeğe de

imkân yoktur ki onlar da şunlardır :

1. — Bir mahsulün eenebi alıcılarını kendi öz piyasasına çekmesi kadar faydalı bir şey yoktur.. Fakat müstahsil teşkilâtlı olmaz ve iç piyasa teşkilâtlı müstahsil ve memleket menfaatlerini koruyabilecek şekilde bulunmazsa bu, her yerde ve her zaman dâhilde gerçek bir tüccar kütlesinin doğmasına ve faaliyetine mâni olmuş ve müstahsili daima mahsulünün değer bedelini elde etmekten mahrum etmiş bulunmaktadır.

2. — Millet fertlerince - bizde olduğu gibi dâhilde tekel bulunan hallerde - dış piyasalarda ve memleket hudutları içinde; ayrılacak serbest mıntakalarda, aynı zamanda endüstri faaliyetine de geçilememiş her mahsul, iç ve dışta kıymetlenme bakımından hususi imkânlarını kaybetmiş vaziyette kalmağa ve müstahsili, bin bir çeşit konjonktürün esir ve bazicesi olmağa mahkûm etmiştir.

Bu bakımdan ve bu bedahetler karşısında Cumhuriyet Tekeli iki yıldanberi en hayırlı ve en isabetli bir hareket olarak (1) işaretli fıkrada arzolunan durumu ıslâh için araştırmalara geçmiştir ki, bunu en başta takdirle anmak ve selâmlamak ve vardıkları sonuçları tasarı halinde Büyük Millet Meclisine biranevvel sunmasını temenni eylemek bir vazifedir.

2. fıkrasında işaret edilen vaziyete gelince :

Maatteessüf Tekelin bu istikamette hiç bir teşebbüsü yoktur. Ve bunun savaş yıllarının bir zarureti olarak ele alınamamış olması muhtemeldir. Şu hakikatler gözönünde tutulmalıdır:

1. — Bir ucu denize değen memleketlerin sınırı ve binnetice piyasa imkânlarının da sınırı yoktur. Şu halde denizlerimizin ucu değen her memlekette tütünlerimizin de dumanını temine her yoldan ve her şekilde çalışmak lâzımdır.

2. — Tarih gösteriyor ki, esaslı ve büyük ihracatçı milletler, istihlâk piyasalarına mallarından evvel vasıflı insan ihracına ve meselâ mevzuumuzda tütün ihracatçısı, tütün simsarı, tütün eksper, tütün endüstriyeli ihracına ehemmiyet vermişler ve bizim Tekel İdaremiz durumundaki Devlet teşekkülleri ise bunlara tercihan her nevi mamulleri ve ihracatı için ajanlığını vermek, sübvansiyona kadar giden muntazam ve her çeşit yardımlarda bulunmak ve bunları millî mahsul lehinde arasız propağanda merkezleri haline getirmek için çalışmışlardır.

3. — Kendi öz topraklarında tek yaprak tütün yetiştirmeyen bir çok memleketlerin tekel veya özel ellerdeki tütün endüstrisi ihracat rakamlarını etkilemek edilirse, insanı hayrette bırakacak ve bir çoklarının bizim dâhilde elde ettiğimiz rakamları kat kat gölgede bırakacak hacımlar alabilmekte olduğu görülür. Memleketimiz hudutları içinde genişletip modernleştireceğimiz ve yabancı gümrük hudutları içinde yeniden tekel veya öz ellerimize tesis ettireceğimiz sigaret endüstrisi ile tütünlerimizin zevkini yaymağa ve mamul halde satışlarını tevsie çalışmamız lâzımdır.

Bu umumî mülâhazalardan sonra:

Tütün Tekel İdaremizin çeşitli faaliyetleri içinden en mühimlerine ait bazı özetleri, gerekli sandığımız temennileri bu kısmın en sonuna ekleyerek yüksek komisyonun irtılama arzı vazife sayarım.

Yaprak tütün mübayaaları:

Mmtakalar	Rekolte yekûnu	Tekel mübayaatı		Tüccar mübayaası		
	Kilo	Kilo	V. F. Kr.	Kilo	V. F. Kr.	
1942	Eğ̈e	32 488 639	13 914 912	191,96	18 218 925	175,54
	Marmara	12 750 787	5 477 857	108,34	5 924 641	126,88
	Karadeniz	15 368 053	6 061 688	206,31	8 191 963	187,00
	Şark	1 117 341	746 659	155,37	215 367	77,64
1943	Eğ̈e	32 648 810	6 382 101	135,20	25 940 562	154,59
	Marmara	8 156 477	3 565 375	195,88	4 188 893	234,13
	Karadeniz	10 301 519	5 070 493	276,41	4 806 406	280,50
	Şark	1 322 715	939 007	178,78	216 350	290,00
1944	Eğ̈e	24 057 051	4 061 419	190	20 456 936	214
	Marmara	13 418 300	7 929 037	187	4 915 737	218
	Karadeniz	19 308 489	7 959 759	248	7 341 970	260
	Şark	2 084 291	1 888 715	153		

Yaprak tütün işleme ve bakımı:

1942 ve 1943 malî yılları zarfındaki işleme fa aliyeti ile işleme masrafları aşağıda gösterilmiştir.

Yıllar	İşlenen ve tefrik olunan	İşleme masrafları	1 kiloya isabet eden
	Kilo	Lira	Kuruş
1942	7 741 977	1 144 856	14,79
1943	14 465 335	2 120 423	14,66

Fabrikasyon :

Tütün fabrika ve atelyelerinin 1943 - 1944 seneleri imalâtı aşağıda gösterilmiştir:

	Sigara	Tütün	Muhtelif	Yekûn
	Kilo	Kilo	Kilo	Kilo
1943	14 820 634	3 359 976	27 148	18 407 758
1944	15 226 501	3 294 496	20 831	18 541 828

Yurd içinde tütün mamulâtı satışı

	Kilo	'Savunma vergisi hariç Lira
1942	16 803 926	80 175 282
1943	17 560 205	121 282 555
1944	18 082 227	124 195 519

Dış memleketlere tütün mamulâtı satışı

	1942		1943		1944	
	Kilo	Lira	Kilo	Lira	Kilo	Lira
Harmanlanmış tütün	—	—	30 400	38 558	—	—
Mamûl sigara	91 534	248 052	638 762	294 177	62 946	456 226

Dış memleketlere yaprak tütün ihracatı

Kilo

1941	26 325 609
1942	36 617 124
1943	50 124 731
1944	34 001 637

Tütün Tekelinin temin ettiği satış kârı ve savunma vergisi

	Satış kârı	Savunma vergisi	Yekûn
	Lira	Lira	Lira
1942	49 013 763	38 070 088	87 083 851
1943	74 080 044	41 049 083	115 129 127
1944	64 638 956	65 117 517	129 756 477

Bu kısımlarla ilgili temenniler şunlardır :

1. — Tütün piyasasını vaktinde açmak taamülü devam ettiği müddetçe, bu açışın pek geç vakitlere bırakılmaması ve prensip itibariyle en geç Kasım içinde açılmasına çalışılması.

2. — Fiyat ve mahsul hakkında merkezde yapılan toplantılara istihsal sahası temsilcilerinin de daveti.

3. — Asgari fiyatların yerler itibariyle tesbit ve ilânı ve piyasa açılan her yerde gerektiği anda müdahaleye âmade teşkilâtın da hazır bulundurulması ve müdahale işinin bir tek Bakanlık mesuli yeti altında tanzimi.

4. — Piyasa açılışına tekaddüm eden zamanlarda Tekel ve Tütün Limitedçe talebe ve takarrür eden fiyata müessir olacak şekilde işlenmiş halde yaprak tütün satışlarına katiyen geçilmemesi.

5. — Piyasanın tanzimi için hazırlanmış tasarının biranevvel Meclise sevkinin temini.

6. — Tütüncü memleketlerin birçoğlarında sadece tarihte ve kitapta kalan bir kısım hastalıklarla seri ve şiddetli mücadelenin biranevvel Tekelce ele alınması.

7. — Mütemediyen arttığı görülen müşterek masraflar ve malzeme nispetlerinin çeşitleri daha fazla tahdit ve rasyonalizasyon yolu ile mutlaka indirilmesi ve her nevi mamulün nikotin nispeti ve nefes yolları ve ağız yolu ile erime ve intikal derecelerinin de takip ve nazara alınması.

8. — Virjinya tecrübelerine sadece yaprak tütün halinde ihraç bakımından devam olunması ve sigar tütünlerinin de ihracat bakımından bilhassa tamimine itina olunması.

9. — Ambalajların renk, bat, desen itibariyle artık müstakar bir şekle getirilmesi ve değişiklik yapılmaması ve ay yıldız markasının iç imalâtta kaldırılıp dış imalâtta muhafazası suretiyle ikiliğe iktisaden de mahal olmadığından bu noktanın yeniden ve geçmiş hâdiseler dosya-

lariyle düşünülmesi, sigaret ambalajlarında kalitenin muhafazası ve tebyini bakımından zaruri olmayan bütün fazla masrafların kaldırılması ve tütünleriyle meşhur sahalarımız adlarına sigaret nev'i ve ismi kabul etmekteki çeşitli menfaaların bir kere daha tetkiki.

10. — İlk fırsata (II) işaretli fıkrada yazılı mülâhazalar istikametinde çalışmalara inkişaf verilmesi .

11. — Yaprak tütün işleme merkezlerinin tercihan tütün istihsal merkezlerinde tesisi veya bu mahallere nakli suretiyle nakil ve saire bakımından daha uygun bir istikamet takibi.

2. — İspirto ve ispirotolu içkiler tekeli :

Aşağıdaki rakkamlar bu tekelin de çeşitli bakımlardan büyük faaliyet ve hizmetleri hakkında bir fikir verir :

İlk madde mubayaaları :

	Yaş üzüm		Kuru üzüm		İncir	
	Lira	Kilo	Lira	Kilo	Lira	Kilo
1942	467 330	3 705 991	5 277 417	10 406 479	600 295	2 700 731
1943	723 610	4 886 410	5 543 369	14 012 657	1 440 287	5 099 312
1944	1 644 597	9 775 714	3 508 438	12 395 008	553 677	5 519 620
	Arpa		Anason		İspirto	
	Lira	Kilo	Lira	Kilo	Lira	Kilo
1942	1 077 904	5 123 296	400 688	559 965	1 299 399	2 289 454
1943	964 852	4 550 151	442 076	632 060	1 795 206	2 811 918
1944	1 179 668	5 323 407	353 064	359 246	1 751 576	2 615 552

İspirto ve ispirotolu içkiler fabrikaları imalâtı :

	Suma	İspirto	Rakı	Şarap	Bira	Muhtelif içkiler
	100°	100°	100°			
	Litre	Litre	Litre	Litre	Litre	Litre
1942	4 534 374	1 975 093	2 535 519	2 624 491	8 911 400	424 097
1943	4 231 869	3 171 725	3 008 639	3 110 963	14 046 300	343 216
1944	5 794 983	3 804 897	3 377 395	6 509 081	16 248 300	547 035

Dahilde ispirto ve ispirotolu içkiler satışları :

	1942	1943	1944
	Litre	Litre	Litre
Rakı	4 742 589	4 897 878	6 247 247
Kanyak	200 123	178 499	205 369
Likör, vermut	114 597	150 988	202 002
Şarap	1 731 077	1 955 645	2 141 974
Bira	7 776 512	12 056 958	14 426 973
Muhtelif içkiler	56 404	69 580	81 957
İspirto	1 683 343	2 654 147	2 674 633
Suma	1 567 933	1 322 983	141 616

Dış memleketler ispirotolu içkiler satışı :

	1 9 4 2		1 9 4 3		1 9 4 4	
	Lira	Litre	Lira	Litre	Lira	Litre
Bira	—	—	71 985	115 084	165 058	200 898
Kanyak	17 720	8 470	12 987	3 581	86 408	22 241
Şarap	72 385	188 015	—	—	213	121
Muhtelif içkiler	1 536	500	1 965	807	20 416	9 446

İspirto ve ispirotolu içkiler satış kârı ve Millî Savvunma Vergisi :

	1942	1944	1944
	Lira	Lira	Lira
Satış kârı	19 287 511	31 091 397	31 627 029
Millî Savunma Vergisi	11 308 595	11 799 441	10 284 006
Toplam	30 587 106	42 890 838	41 911 035

Bu rakamlar, ayrıca izaha ihtiyaç göstermeyecek şekilde çeşitli bakımlardan fikir vermektedir.

Aynı zamanda millî istihsal ve millî ekonomi bakımından büyük ehemmiyeti olan iki faaliyeti şarap ve ispirotoya taallük etmektedir. Bunlardan;

1. — Şarap imalâthaneleri :

Tekirdağ ve İzmir Şarap fabrikalarına ilâveten 1943 - 1945 senelerinde aşağıdaki mahallerde örnek şarapevleri açılmıştır :

Şaraphanenin yeri	1945 kampanyasının- daki kapasitesi	İşliyeceği yaş üzüm Kilo
Ankara	200 000	285 000
Akhisar	150 000	215 000
Bursa	100 000	143 000
Bilecik	15 000	21 500
Çorum	25 000	35 000
Elâziğ	100 000	142 000
Erdek	50 000	71 000
Gazianteb	250 000	357 000
Kırıkhan (Hatay)	25 000	35 000
Hadım	15 000	22 000
İsparta	100 000	142 000
Kilis	100 000	142 000
Karaman	9 000	12 000
Kalecik	100 000	142 000
Kırkkale	100 000	142 000
Kırşehir	75 000	107 000
Maraş	100 000	142 000
Malatya	25 000	35 000
Safranbolu	25 000	35 000
Tarsus	50 000	71 000
Tokad	350 000	500 000

Şaraphanenin yeri	1945 kampanyasının- daki kapasitesi	İşliyeceği yaş üzüm Kilo
Urfa	50 000	71 000
Urgüp	1 000 000	1 428 000
Yozgad	15 000	22 000
Tekirdağ	4 000 000	5 714 000
İzmir	3 000 000	4 285 000

2. — İdare ayrıca şarap dinlendirme ve eskitme genel kavları da tesis etmektedir. Kayseri'de kurulan kavun kapasitesi 300 000 litredir. İstanbuldaki genel kav hâlen tesis halindedir.

Bu kısımlarla ilgili başlıca mülâhaza ve temenniler şunlardır :

I - Dünyanın savaştan önce en büyük tröstü olduğu malûm bulunan Alman kimya sanayii namına Türkiye'de geniş bir etüd yapmış ve 7 büyük ciltte neticelerini toplamış olan «Von Flügge» ismindeki bir Almanın şu gerçek mülâhazaalra vardığı görülmüştür. «Türkiye'nin her tarafında asma yetiştirmek ve üzümün her nev'inin en iyilerini istihsal etmek kabil olduğuna göre, bu memleket başka hiç bir mahsul vermese bile dünyanın en büyük şarap ve ispiro müstahsili olarak en müreffeh bir seviyeye yetişmesi için bu kabiliyeti fazlasıyla kâfi sayılmak icabeder.» Bu ayrıca, izaha ihtiyaç göstermiyecek kadar aşikâr olan bir hakikattir.

II - Bizde ana madde olan üzümün kısa tarihi şudur :

20 nci yüz yıl başlarına kaadîr dünya istihlak piyasası kuru üzüm ihtiyacının yüzde 80 inden fazlasını temin eden bir memleket aynı asrın ilk on senesi içinde kuş üzümü dediğimiz ve şimdi korent adı verilen üzüm ihracatımız sıfıra iniyor ve Orta Anadolu'nun bu nevi üzüm veren asmalar da süratli bir tasfiyeye uğrayor. Takip eden diğer 10 sene içinde çekirdekli üzümlerimiz ihracat bakımından aynı akibete uğramaktadır ve mahalli ihtiyaçlara intibaka başlıyor. Taze sarfı mahallî ihtiyaçlar nispetinde kurutma, pekmez ve pekmezli reçel imalâtı gibi. Sade çekirdeksiz üzümlerimiz dış piyasa itibariyle bu güne kadar oda sırf essiz vasıfları ve müstahsilin mütemadi fedakârlığı sayesinde tutunuyor. Bu gün dünyanın en büyük üzüm müstahsili mevkiine geçen Kaliforniya'da 2 milyon tonu bulan taze üzüm istihsalâtından sade 800 bin tonu kurutulmakta ve gerisi % 60 şı itibariyle şarap ve emsali ve gerisi taze halde sarfiyata gitmektedir. Bizim çekirdeksiz üzüm istihsalâtımızın ise % 93 çü kuru olarak ihracata hasredilmekte ve bu durum herkesin malûmu olan ve her yıl tekerrür eden azîm sıkıntıları intaç etmektedir.

1,5 kilodan 1 kilo şarap istihsal edildiğini ve her ikisinin kıymetli arasındaki azîm farka ve dünya şarap talep ve ihtiyacının muazzam rakkamları bulduğuna nazaran geniş ve rasyonel bir şarapçılığın üzüm müstahsili ve dış ticaret geliri bakımından kıymet ve ehemmiyeti her türlü izahın fevkindedir. Dış piyasalarda hâlâ tutunmağa muvaffak olmakta olan çekirdeksiz üzümçülüğü bu sebatında muvaffak edecek en büyük kuvvet ve yardım ise, Tekelin şarap küv ve her türlü isare imalâtı plânlarını, başka türlü intibak zaruretlarına henüz gitmemiş olan ve ihraç kabiliyetini muhafaza etmesi millî ekonomi menfaatları icabatında bulunan bu mıntakada ve bir an evvel bilhassa yapmasındadır.

III - Dünyanın en mümtaz kalitelerini aşacak nevilerde imalât da elde edileceğinde şüphe olmakla beraber bu günkü Türk şarapçılığının amacı bol ve ucuz, kalitesi sabit ve daima iyileşmeye doğru fıçı içinde şarap ihracatıdır. Memleket dâhilinde sarfiyatı kolaylaştırmak ve artırmak ve maliyeti ucuzlatmak ve kav tesislerini kolaylaştırmak bakımından daha küçük hacimde fıçı usulü iç satışlar bakımından da gidilecek başlıca yoldur.

IV - Hususi imalâtı teşvik ve teshil için ucuz fıçı, acide sülfureux tedarik ve her türlü malûmat ile birlikte ilgililer emrine amade tutmak ve her nasılsa Devlet, şarap imalâtının de rakı

imalâthaneleri gibi satın alacaktır şeklinde yapılmakta olan propagandaları önlemek, şarap imalâthanelerinin teknik bakımdan ve imalâtçılar lehine teftiş ve murakabesiyle şu veya bu sebeple bozulanların ispirotoya kalbini deruhte ve teshil eylemek bu dâvanın inkışafına çok hizmet edecektir. Kiloda (20) kuruştan ibaret resmi tenzil suretiyle miktardan telâfi yolu da bu meyanda tetkike değer.

V - Tekel hesabına taze üzüm alışları bilhassa üzüm muntakalarının özellikleri bakımından esaslı bir tanzime tâbi tutulmalı ve hem müstahsil hem tekel için zararlı olan ve üzümlerin bir kısım şaraplarını kaybettiren fena nakliyat şekillerine hatime vermek için basit tâsir merkezleri ve usare halinde nakil veya iyi ve akışsız bir halde fabrikaya kadar nakli için tertibat ikmal edilmeli ve mubaayaalar mümkün mertebe doğrudan doğruya müstahsilden ve kurutulmaya elverişsiz üzümler ve nefernelerden olmalıdır.

VI - Dünyanın en meşhur biralarına şöhretini vermiş ve yüksek mevkiini Çekoslovak ve Kanada arplarına terk etmiş olan gelenbe nevilerini tekrar yetiştirmek için tekel hususi teşkilât ve teşebbüslere girişmelidir.

VII - İspirtonun, % 70 sulu olanlarının bile akaryakıt halinde istimali bilhassa savaş devresi içinde son derece inkışaf ettirilmiş olduğundan ispirotlarımızın bu yolda kullanılması ve ihracata gidecek kısmının satış fiyatı, kolonya ve gül kokusu ilâvesiyle mamûl halde komşu memleketler en başta olmak üzere geniş bir şekilde ihracatını temin için karşılığında döviz geleceği düşünülerek maliyete kadar düşürülmelidir.

3. Tuz tekeli

Memleketimizde mevcut tuzlulardan işletilenler şunlardır:

1943 bilançosuna göre:

	Kaynak Adet	Kaya Adet	Deniz Adet	Göl Adet	Yekûn Adet
Mevcut tuzlulardan işletilenler:	44	8	3	3	58
İstihsal yekûnları ve ortalama maliyet:	1941	1942	1943	1944	
İstihsal yekûnu (Ton)	250 613	240 996	266 330	260 632	
Ortalama kilo maliyeti (Kırş.)	0,2187	0,3499	0,4967	—	
Satışlar:	1941 Ton	1942 Ton	1943 Ton	1944 Ton	
Dahilî	202 861	212 874	193 176	188 984	
Dış memleketlere	—	—	—	—	
	1941 Lira	1942 Lira	1943 Lira	1944 Lira	
Tuz satış kârı:	5 531 082	5 541 845	4 796 388	4 740 335	
Millî Savunma vergisi	2 048 389	2 118 285	1 930 044	1 889 840	
Toplam	7 579 471	7 660 130	6 726 432	6 630 175	

Başlıca mülâhaza ve temenniler:

1) Bilhassa hayvan ihtiyaçlarına gidecek tuz fiyatlarının sanayi tuzu hadlerine kadar düşürülmesi çarelerini aramak deri, kıl ve yün itibariyle az tuz yemekten doğan mahzurları önlemek,

2) Münakalât imkânlarımızın darlığı dolayısıyla mümkün mertebe uzak yerlere nakliyatı önleyebilmek için mahallî tuzları bazan ziyana da olsa Devlet bütçesi ve millî menfaat bir kül olduğuna göre işletmeye çalışmak,

3) İhracata çalışmak ve karşılığında döviz alınacağına göre maliyete hattâ icabında dumping yaparak maliyetin dununa da düşmek.

4. — Patlayıcı maddeler tekeli:

Son dört sene içindeki satış yekûnları:

1941	1942	1943	1944
Lira	Lira	Lira	Lira
2 018 438	2 893 643	3 372 842	3 373 428

Temin ettiği satış kârı:

1941	1942	1943	1944
Lira	Lira	Lira	Lira
399 362	1 130 993	816 666	575 736

Başlıca mülâhaza ve temenniler:

1) Yabani hayvanlarla mücadeleyi kolaylaştırmak için bol ve ucuz malzeme teminini teshilen gerekiyorsa kartuş ve av fişekleri imalâtını tekelin yine kendisi deruhde etmesi.

2) Devlet Demiryollarında nakliyat miktara bakılmaksızın ayrı vagon tahsisi ve ihbar şartlarına bağlı olduğundan, tevziat işinin Tekelce deruhde ve mahallerine isalim temini,

5. — Kahve ve çay Tekeli:

Kahve ve çay Tekeli 1 . VI . 1942 tarihinde meriyete giren 4223 numaralı kanunla tesis edilmiştir. O tarihten beri satış yekûnlarını gösteren rakamlar şunlardır:

		1942	1943	1944
Kahve	Kilo	2 105 384	2 809 420	4 560 175
	Lira	10 796 598	16 854 747	25 116 610
Çay	Kilo	358 730	773 413	676 576
	Lira	4 972 554	12 807 055	11 530 514

Temin ettiği satış kârı :

		1942	1943	1944
	Lira	Lira	Lira	Lira
Kahve		8 035 532	12 372 543	16 114 745
Çay		6 346 503	7 583 185	7 192 921

Dahilî istihsalâttan temin edilen çay miktarları :

		1942	1943	1944
	Kilo	Kilo	Kilo	Kilo
Rize mıntakasından		7 001	16 772	45 000

Başlıca mülâhaza ve temenniler :

1. — Topraklarımızda çay istihsalâtının memleket ihtiyacını karşılayacak derecelere varması için Tekelce de mümkün olan gayretlere iştirâk;

2. — Antalya ve Bodrum gibi sıcak iklim nebatlarına müsait yerlerde kahve ağacı yetiştirme imkânlarının aranması ve tecrübesini temin ;

3. — Brezilya kahve Valorisation müessesesi ile anlaşılarak bu müessesece kahvenin ilk defa en iyi tütün dikicisi ve tanıtıcısı olan Türklerce kıymetlendirildiği neşriyatta iddia edilmekte olduğundan, kendisinden de mubayaa şartıyla, yapmakta olduğu geniş kahve reklâmlarında Türk tütünü ve sigareti reklâmı da yapmasının teminine teşebbüs edilmesi;

5. — Tekel İdaresinin Tekel mahiyetinde olmaksızın yapmakta olduğu ticari işletmeler ve iştirâkler :

İşletmeler :

Gazoz, Soda, Mantar, Kutu fabrikasından ibarettir.

Şimdiye kadar hariçten getirilmekte olan mantar ihtiyaçlarını yurt içinde temin için sarfedilmiş orijinal çalışma iftiharla kayda değer.

İştirâkler :

İştirâkleri mikdarı berveçhiati arz edilmiştir:

İştirâkinin bulunduğu teşekkül	İştirâki Lira
Türk Tütün Limited Şirketi	1 100 000

Bu iştirâklerden her sene kâr temin olunmuştur.

6. — Bu kısmın hülâsası :

Görüldüğü gibi Tekel son derecede geniş ve millî ekonomi bakımından olduğu kadar Hazine geliri bakımından da son derece ehemmiyetli mevzular üzerinde çalışmakta ve mülâhaza ve temenni hanelerinde hülâsa edilmiş maruzatın büyük kısmı üzerinde kendisinin de çalışmalara başlamış ve başlamak üzere bulunduğu memnuniyet ve takdirlegörülmüş bulunmaktadır.

Sureti umumiyede tetkikin belli başlı şartı olan intizam ve itina anavasıf olarak her çalışmasında belirmektedir. Rasyonalizasyon istikametinde başarıları arttıkça millî ekonomi ve istihsal için olduğu kadar Hazine için de geliri ve ehemmiyeti arasız artacaktır.

Bütçe tasarısı rakamları bakımından:

a) Umumî olarak:

Tekel Genel Müdürlüğü geliri (196 378 457) lira, gideri (23 846 352) lira Hazine hissesi (168 542 806) lira olarak tahmin edilmiştir. Bu rakamların mütekaddem iki yıl rakamlarıyla mukayesesi şu neticeyi vermektedir:

1944	1945 12 aylığa ib- lağ suretiyle	1946	
185 613 702	202 691 315	196 378 457	Gelir
17 259 750	21 096 963	23 846 352	Gider
164 000 000	176 571 000	168 542 806	Hazine hissesi

b) Gelir:

Gelir toplamı tahmininin istinat ettikleri rakamlar bütçeye bağlı (B) işaretli cetvelde gösterilmiş bulunmaktadır.

c) Gider rakamları:

Geçen yılın 12 aya iblağ suretiyle gider yekûnuna nazaran 1946 tasarısı gider yekûnu (2 749 389) lira fazlalık göstermektedir.

Fazlalığın sebepleri ve hangi fasıl ve maddelerde olduğu, noksanlık bulunan fasıl ve maddeler ve sebepleriyle birlikte bütçeye bağlı (A) işaretli cetvelde ve gerekçesinde hülâsa edilmiş bulunmaktadır.

d) Nakil vasıtaları kadrosu da dâhil bulunan (D) cetvelinin müstahdemler kısmında geçen yıla nazaran mevcut değişiklik aşağıda arz edilmiştir.

	Müstahdem adedi	Aylık ücret tutarı
1945	2 000	109 157,25
1946	2 275	141 334,95

e) Tekel İdaresinin 1946 mali yılı zarfında devam veya yeniden başlamak suretiyle iş programına aldığı konular şunlardır:

Tekel Genel Müdürlüğünün bütçesindeki ödeneklerle bu yıl başarmak istediği işlerin başında:

1. — Mevcut tesislerin daima artan istihlâke göre takviye ve genişletilmesi;
2. — Yurdun şarap dâvasında tizüm etüdünü tamamlamak kaygusuyla ümitli olan yerlerde örnek şarap evlerinin tamamlanması;
3. — Geniş istihlâk merkezlerinde daima mal bulundurabilmek ve bunları her çeşit tesirden korumak için idarî tesislerin kurulması gelmekte olduğu anlaşılmaktadır. Bu raporun ispiro tekeli kısmının mülâhaza ve temenniler kısmındaki I ilâ VII işaretli mülâhazalar ve bilhassa II işaretli fıkranın bu program teferrütünün tesbitinde ve 1946 tatbikatında önemle nazara alınması gerekeceği ve nazara alınacağı fikrindeyim.

Bunların yanında idarenin kesin olarak tesbit edilmiş hesaplı bir programı da vardır. Bu program beş yıl içinde başarılmak hedefini taşımaktadır.

Bunun bir tablosu aşağıda gösterilmiştir:

Fabrika veya malzemenin cinsi		Kapasitesi	Adedi
Malt	Fabrikası	14 000 ton	2
Bira	»	50 000 000 litre	4
Şişe	»	50 000 000 Aded	1
Sigara	»	12 000 000 Kg.	1
Av malzemesi	»		1
Poşet kibrit ve tesisatı ve mevcudun takviyesi		300 000 000	1
Atelye ve tamirhaneler			1

Müteferrik :

Motörler, kamyonlar, tahmil ve tahliye vasıtaları, sair malzeme tahmini tutarı 25 000 000 Lira Muhtelif

Kibrit ve çakmak Tek-li:

Kibrit ve çakmak Tekeli Geçici İşletme İdaresi Tekel Genel Müdürlüğü bütçesine dâhil bulunmakla beraber mevzuumuza taallüku sebebiyle aşağıdaki hususatin arzı faydalı görülmüştür.

Kibrit ve çakmak Tekelinin 28 . V . 1943 tarih 4426 sayılı kanunla Kibrit ve Çakmak Tekeli Geçici İşletme İdaresine intikal ettiği malumdur. O tarihten beri imalât satış ve ihracatı ve Hazineye temin ettiği menfaati gösteren rakamlar aşağıdadır:

Kibrit imalâtı:

Seneler	İmalât sandık	Satış sandık
1940 takvim yılı	39 103	40 800
1941 » »	40 596	47 919
1942 » »	29 333	35 965
1943 malî yılı	50 210	47 864
1944 » »	60 715	52 668

Kibrit ve Çakmak Tekelinden Hazineye sağlanan millî savunma vergisi:

Senesi	Lira
1940 Takvim yılı	318 501
1941 » »	1 330 317
1942 » »	3 494 134
1943 Malî yılı (Nisan 1943 - Mayıs 1944 ondört aylık)	7 211 452
1944 Malî yılı	7 900 200

İhracat:

Evvvelece yurt ihtiyacını dahi karşılayamayan imalât, 1943 ve 1944 malî yıllarında arttırılarak ihracata dahi imkân sağlanmıştır. 1945 malî yılı içinde Irak'a 500 sandık kibrit gönderilmiştir. Başka memleketlere de ihraç için muhabere cereyan etmektedir.

Bu kısım ile ilgili mülâhaza ve temenniler:

I) Kibrit:

1. — İmalâtın ve kutulamanın, bugün devam etmekte olduğu görülen şekil ve noksanlara hatime verilecek şekle ifrağı,

2. — Mukavva kutular gibi mukavva çöp ve cep kibritleri tecrübesinde de fayda mülâhaza olunduğu ve bunlar üzerine her memlekette olduğu gibi konacak hususi firmalara ait reklâmlarla maliyetlerinin hayliden hayliye indirilebileceği.

II) Çakmak:

1. — İmalâtı harbiye fabrikalarında «Sönmeyen ateş» adı ile son derece orijinal ve hiç bir memleket çakmağın benzemeyen kitap şeklinde muvaffakiyetle çakmaklar yapılmakta ve bunların dış memleketlerden mübayaa fiyatında nda ucuza mal edilebildiği anlaşılmaktadır. Hariçten ithalât yerine patente bağlanarak dâhilde bu ve buna benzer çakmağın seri imalâtına geçilmesi.

2) İmali son derece basit olan ve iptidai maddeleri tamamen memleket dâhilinde mevcut olan çakmak taşı imalâtının da dâhilde yapılmasının tetkiki.

III) Komşu memleketler itibariyle I ve II numaralı fıkralarda yazılı maddelerin devamlı bir ihraç malı olmasına çalışılması

IV) Bu Tekelin de Tekel Genel Müdürlüğüne bağlanması.

Bütçe Kanunu tasarısı :

Bu tasarı hükümlerinde geçen yıla nazaran değişiklik yoktur.

Netice :

Tekel Genel Müdürlüğünün, faaliyeti ve mensuplarıyla bu yakından görmek ve incelemek ödevinin her bakımdan üzerimde bıraktığı ve yüksek Komisyonun da paylaşacağında şüphe etmediğim müspet intiba ve takdir duygularımı da ekleyerek bütçe tasarılarının, mâruz temenni ve mülâhazalarla yüksek onaylarına lâyık olduğu kanaatimi arz ederim.

Raportör
Manisa Milletvekili
Faik Kurdoğlu

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Bütçe Komisyonu

Esas No. 1/484

Karar No. 6

26 . XI . 1945

Yüksek Başkanlığa

Tekel Genel Müdürlüğünün 1946 yılı bütçesi hakkında Başbakanlığın 1 . X . 1945 tarihli ve 6/2213 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan kanun tasarısı Komisyonumuza verilmekle Gümrük ve Tekel Bakanı Suat Hayri Ürgüblü ile Tekel Genel Müdürü ve Maliye Bakanlığı adına Bütçe ve Malî Kontrol Genel Müdürü hazır oldukları halde incelenip görüşüldü.

Gider bütçesi :

Tekel Genel Müdürlüğünün 1946 yılı gider bütçesi (23 846 352) lira olarak teklif edilmiştir. Bu teklife nazaran idarenin geçen 1945 yılı yedi aylık bütçesinin nazari olarak oniki aylığa çıkarılmasından hâsıl olan (21 096 963) liraya göre (2 749 389) lira bir fazlalık arz etmektedir.

Bu fazlalığın tahsis edildiği ödenekler gerek Hükümetin gerekşesinde ve gerek Komisyon adına bu bütçeyi inceleyen raportörün raporunda etraflıca açıklanmıştır.

Bu zamların en mühimleri hizmetliler ücretine, yapı ve onarma işlerine, demirbaş kurma ve makina satılma ve onarma giderlerine tahsis edildiği ve diğer hizmetlilerin ödeneklerine de gerektirdikleri bazı ufak zamların yapıldığı görülmektedir.

Gerek hizmetliler ücretine, gerekse yapı ve onarma işlerine yapılan ilâveler, şarap fabrikalarıyla nümune şaraphanelerinin her yıl artırılmasından ve genişletilmesinden ve yine gündün güne gelişme halinde bulunan bira istihlâkini karşılamak üzere bira fabrikalarında yapılması gerekli ilâvelerin yapılmasından ve bazı mntakalardaki tuzlaların o yerler ihtiyaçlarını sağlamak üzere faaliyete geçirilmesinden ve diğer Tekel tesislerinde yapılan ilâve ve ıslahlardan ileri geldiği anlaşılmış bulunmaktadır.

Tekel İdaresinin şarap konusundaki çalışmalarının memleket üzümleri ve bağcılığı için emin ve hayırlı bir istikbal sağlayacağına ümit etmek yerinde olur. Bira istihlâkinin çoğaltılması ve bu-

na mukabil rakı sarfiyatının gerilemekte olması da genel sağlık adına övünmeğe değer bir müşahededir.

Komisyonumuz, gider bütçesinin bütün ödenekleri üzerinde incelemelerini yaparak teklifin ihtiyaçlara uygunluğunu görmüş ve bu bütçeyi teklif gibi aynıyle kabul etmiştir.

Gelir bütçesi :

Genel Müdürlüğün 1946 yılı gelir bütçesi (196 378 457) lira olarak tahmin edilmiştir. Bu tahmin 1945 yılının üç aylık satış gidişinin 1944 yılının üç aylık satışlarıyla kıyaslanması, maliyet ve masraf unsurlarının ve ortalama bedellerinin ve yine 1944 yılının dokuz aylık satışlarıyla 1945 yılı üç aylık satışlarının toplamalarının gözönünde bulundurulmaları suretiyle elde edildiği yapılan incelemelerden anlaşılmaktadır.

Gelir bütçesinin her tertibine ait satış tahminleriyle satışların tahlilî bir tablosu ve satış kârları Hükümet gerekşesinde görülmektedir. 1945 yılının yalnız üç veya dört aylık satışları elde bulunmakta ise de bu sürenin 12 aylık bir devreye esas teşkil edemeyeceği de açık olduğundan kıyaslanmanın 1944 e göre yapılması zarurî bulunmuş ve Hükümetin tahminleri bu esasa göre Komisyonumuzca da uygun görülerek gelir bütçesi de aynıyle kabul edilmiştir.

Bütçe tasarısı :

Tasarı, bütçeye ait mutad maddeleri kapsamaktadır. Genel Müdürlüğün 1946 yılı bütçe tasarısı Kamutayın onayına arz edilmek üzere Yüksek Bakanlığa sunulur.

Başkan	Başkan V.	Sözcü
Kastamonu	Edirne	Tokad
T. Coşkan	M. N. Gündüzalp	H. N. Keşmir
Kâtip		
İstanbul	Aydın	Burdur
F. Öymen	Gl. R. Alpman	Ş. Engineri
Bolu	Çanakkale	Diyarbakır
Dr. Z. Ülgen	S. T. Arsal	R. Bekit

Diyarbakır
Ş. Uluğ
İsparta
M. Karaağaç

Giresun
M. Akkaya
İstanbul
H. Kortel

Hatay
H. Selçuk
İzmir
M. Birsal

Manisa
F. Kurdoğlu
Yozgad
A. Sungur

Mardin
R. Erten

Samsun
M. A. Yörüker
Zonguldak
H. A. Kuyucak

HÜKÜM TİN TEKLİFİ

Tekel Genel Müdürlüğü 1946 yılı Bütçe Kanunu tasarısı

MADDE 1. — Tekel Genel Müdürlüğü 1946 yılı giderleri için ilişik (A) işaretli cetvelde gösterildiği üzere (23 846 352) lira ödenek verilmiştir.

MADDE 2. — Tekel Genel Müdürlüğü 1946 yılı gelirleri ilişik (B) işaretli cetvelde gösterildiği üzere (196 378 457) lira tahmin edilmiştir.

MADDE 3. — Tekel Genel Müdürlüğünce tahsil edilecek resimlerden her birinin dayandığı hükümler ilişik (C) işaretli cetvelde gösterilmiştir.

MADDE 4. — Tekel Genel Müdürlüğünün 3656 sayılı kanununun 19 ncu maddesine giren hizmetlileriyle taşıtları kadroları bağlı (D) işaretli cetvelde gösterilmiştir.

MADDE 5. — Geçen yıl borçları bölümündeki ödenek üstünde çıkacak borçlar ilgili oldukları hizmetlere ilişkin bölümlerden bu bölüme Maliye Bakanlığınca aktarılacak ödenekten ödenir. 1928 - 1944 malî yıllarına ilişkin olup da Genel Muhasebe Kanununun 93 ncu maddesine göre zaman aşımına uğramamış ve karşılıkları yılları bütçelerinde bulunan borçlar 1946 yılı bütçesinin gider bölümleri artıklarından eski yıllar borçları bölümüne Maliye Bakanlığınca aktarılacak ödenekten ödenir.

MADDE 6. — Olağanüstü hallerin devamı süresince Tekel Genel Müdürlüğünün fabrika, tuzla, işletme evleri gibi işyerlerinde toplu olarak çalıştırdığı işçilere ve hizmetlilere (Bu iş yerlerinde çalışan memurlar dâhil) giderleri döner sermayeden ödenmek üzere çalıştığı günlerde ve günde bir defa yemek verilebilir.

MADDE 7. — Ambar, fabrika, atölye, işleme evleri, doldurma ve imal evleriyle tuzlalarda ve idarenin yollama, tütün transfer, satış ve başka işlerinde iş saatleri dışında çalışmalarını gerekli görülecek veya geceleri çalıştırılacak memurlarla hizmetlilere bu suretle çalıştırılacakları süreler için Gümrük ve Tekel Bakanlığınca belli edilecek esaslara göre döner sermayeden ek ücret verilebilir.

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Tekel Genel Müdürlüğü 1946 yılı Bütçe Kanunu tasarısı

MADDE 1. — Aynıyle kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Aynıyle kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Aynıyle kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Aynıyle kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Aynıyle kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Aynıyle kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Aynıyle kabul edilmiştir.

Hü.

MADDE 8. — Gider bölümlerinden yapılacak harcamalara ilişkin formül bu kanuna bağlı (R) işaretli cetvelde gösterilmiştir.

MADDE 9. — Bu kanun 1 Ocak 1946 tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 10. — Bu kanunu Maliye ve Gümrük ve Tekel Bakanları yürütür.

Başb.	Ad. B.	M. S. B.
<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>R. Türel</i>	<i>A. R. Artunkal</i>
İçiş. B.	Dışiş. B.	Ma. B.
<i>Hilmi Uran</i>	<i>H. Saka</i>	<i>N. E. Sumer</i>
M. Eğ. B.	Ba. B.	Eko. B.
	<i>Sırrı Day</i>	<i>Fuad Sirmen</i>
Sa. ve So. Y. B.	G. Tek. B.	Ta. B.
<i>Dr. S. Konuk</i>	<i>Suad H. Ürgüblü</i>	<i>Ş. R. Hatipoğlu</i>
Ulaş. B.	Ti. B.	Çalış. B.
<i>A. F. Cebesoy</i>	<i>R. Karadeniz</i>	<i>Dr. S. Irmak</i>

B. K.

MADDE 8. — Aynıyle kabul edilmiştir.

MADDE 9 — Aynıyle kabul edilmiştir.

MADDE 10. — Aynıyle kabul edilmiştir.

A - CETVELİ

B.	M.	Ödenenin çeşidi	1945	1946 yılı için	
			Yılı 7 aylık ödenegi Lira	Hükümetçe isteneni Lira	Komisyonca kabul edilen Lira
		<i>Birinci kısım - Aylık, ücret, ödenek, emekli ikramiyesi ve benzeri özlük haklar</i>			
		I - Ücretler			
1		Ücretler			
	1	Memurlar ücreti	3 363 456	5 710 000	5 710 000
	2	Hizmetliler ücreti	764 100	1 696 020	1 696 020
		Bölüm toplamı	4 127 556	7 406 020	7 406 020
		II - Başka haklar			
2		Geçici tazminat	19 250	33 000	33 000
3		4178, 4598 ve 4599 sayılı ka- nunlar gereğince yapılacak zamlar ve yardımlar			
	1	Çocuk zammı	138 542	408 930	408 930
	2	Yakacak zammı	12 500	25 000	25 000
	3	Doğum yardımı	21 000	36 000	36 000
	4	Ölüm yardımı	16 800	28 800	28 800
	5	Aynı yardım	605 000	1 096 740	1 096 740
		Bölüm toplamı	793 842	1 595 470	1 595 470
		Birinci kısım toplamı	4 940 648	9 034 490	9 034 490

İkinci kısım - Yönetim giderleri

		I - Hizmete ilişkin olanlar			
4		Büro giderleri			
	1	Kırtasiye	58 300	100 000	100 000
	2	Döşeme ve demirbaş	46 700	80 000	80 000
	3	Aydınlatma	30 000	50 000	50 000
	4	Isıtma	80 850	140 000	140 000
	5	Öteberi giderleri	95 000	163 000	163 000
		Bölüm toplamı	310 850	533 000	533 000

B.	M.	Ödenenin çeşidi	1945	1946 yılı için	
			Yılı 7 aylık ödenegi Lira	Hükümetçe istenen Lira	Komisyonda kabul edilen Lira
5		Basılı kâğıt ve defterler	58 338	100 000	100 000
6		Posta, telgraf ve telefon ücret ve giderleri			
	1	Posta ve telgraf ücretleri	160 568	310 841	310 841
	2	Telefon ve başka haberleşme ücret ve giderleri	40 970	70 000	70 000
		Bölüm toplamı	201 538	380 841	380 841
7		Kira karşılığı	239 160	440 000	440 000
8		Taahhüt giderleri			
	1	Satınalma karşılığı	282 920	428 750	428 750
	2	Onarma	5 830	10 000	10 000
		Bölüm toplamı	288 750	438 750	438 750
II - Özlük olanlar					
9		Yolluklar			
	1	Sürekli görev yolluğu	87 500	150 000	150 000
	2	Süreksiz görev yolluğu	145 830	250 000	250 000
	3	Müfettişler yolluğu	75 840	130 000	130 000
	4	Yabancı memleketler yolluğu	5 830	10 000	10 000
		Bölüm toplamı	315 000	540 000	540 000
10		Giyeceler	58 300	100 000	100 000
11		Tedavi, yol ve başka giderler	29 170	60 000	60 000
		İkinci kısım toplamı	1 501 106	2 592 591	2 592 591

Üçüncü kısım - Daire hizmetleri

I - Sürekli olanlar

12		Yapı ve onarma işleri	2 500 000	6 285 714	6 285 714
13		Demirbaş, kurma ve makine satınalma ve onarma giderleri	1 786 660	2 652 000	2 652 000

B.	M.	Ödenegin çeşidi	1945	1946 yılı için	
			Yılı 7 aylık ödenegi Lira	Hükümetçe istenen Lira	Komisyonca kabul edilen Lira
14		Deneme, arıtma ve savaş gi- derleri	104 000	180 000	180 000
15		Kaçığı önleme ve kovalama giderleri			
	1	Ekim ve yazma giderleri	140 000	180 000	180 000
	2	Emanet ambarları	45 830	140 000	140 000
	3	Koruma ve taşıma giderleri	110 840	200 000	200 000
	4	Kaçakla uğraşma	5 830	10 000	10 000
		Bölüm toplamı	302 500	530 000	530 000
16		1918 sayılı kanun ve ekleri ge- reğince yapılacak ödemeler	5 830	10 000	10 000
17		Mahkeme giderleri	35 000	60 000	60 000
18		Para taşıma giderleri	221 670	400 000	400 000
19		İkramiye	291 670	500 000	500 000
20		Genel Muhasebe Kanununun (48) nci maddesini ilgilendiren giderler			
	1	Geri verilecek paralar	5 830	10 000	10 000
	2	Hükme bağlı borçlar	2 920	5 000	5 000
		Bölüm toplamı	8 750	15 000	15 000
II - Geçici olanlar					
21		Kurs giderleri			
	1	Ücretler	16 000	33 500	33 500
	2	Genel giderler	420	500	500
		Bölüm toplamı	16 420	34 000	34 000
III - Çeşitli olanlar					
22		Staj ve öğretim giderleri	8 750	15 000	15 000
23		Yabancı uzmanlar			
	1	Ücretler	14 000	24 410	24 410
	2	Yolluk ve başka giderler	8 750	15 000	15 000
		Bölüm toplamı	22 750	39 410	39 410

B.	M.	Ödeneğin çeşidi	1945	1946 yılı için	
			Yılı 7 aylık ödenęi Lira	Hükümetçe istenen Lira	Komisyonce kabul edilen Lira
24		Yayın ve propaganda ve sergi giderleri	64 160	110 000	110 000
25		2921 sayılı kanun gereğince Tekel Tekait Sandığı payı	206 400	317 975	317 975
26		4250 sayılı kanun gereğince şarapçılara verilecek prim ve yapılacak başka ödemeler	5 830	11 320	11 320
27		Kaza sigortası	1 250	1 250	1 250
		Üçüncü kısım toplamı	5 581 640	11 161 669	11 161 669
<i>Dördüncü kısım - Borçlar</i>					
28		Geçen yıl borçları	23 300	40 000	40 000
29		Eski yıllar borçları			
	1	1941 - 1944 yılları borçları	14 500	25 000	25 000
	2	1928 - 1940 » »	2 900	5 000	5 000
		Bölüm toplamı	17 400	30 000	30 000
30		1715 sayılı kanunun 8 nci maddesi gereğince kâğıt para amortismanı	121 832	236 102	236 102
		Dördüncü kısım toplamı	162 532	306 102	306 102
<i>Beşinci kısım - Yardımlar</i>					
31		İşçilere, çocuk yuvalarına, öğrenci yurtlarına yardım ve 4772 sayılı kanun gereğince yapılacak işçi sigortası karşılığı	118 200	750 000	750 000
32		Hayır kurumlarına yardım	874	1 500	1 500
		Beşinci kısım toplamı	119 074	751 500	751 500

B.	M.	Ödenğin çeşidi	1945	1946 yılı için	
			Yılı 7 aylık ödenği Lira	Hükümetçe istenen Lira	Komisyonca kabul edilen Lira
KISIMLAR TOPLAMI					
		Birinci kısım toplamı	4 940 648	9 034 490	9 034 490
		İkinci kısım toplamı	1 501 106	2 592 591	2 592 591
		Üçüncü kısım toplamı	5 581 640	11 161 669	11 161 669
		Dördüncü kısım toplamı	162 532	306 102	306 102
		Beşinci kısım toplamı	119 074	751 500	751 500
		GENEL TOPLAM	12 305 000	23 846 352	23 846 352

B - CETVELİ

B.	M.	Gelirin çeşidi	1945	1946 yılı için	
			Yılı 7 aylık tahminleri Lira	Hükümetçe tahmin edilen Lira	Komisyonca tahmin edilen Lira
1		Satış kârları (Tekel geliri)	71 089 052	114 858 514	114 858 514
2		Çeşitli gelirler	230 000	510 000	510 000
3		Para cezaları	31 000	110 000	110 000
4		Çeşitli hasılat	70 000	250 000	250 000
5		Geri alma	19 000	30 000	30 000
		Nâzım gelirler :			
6		Tütün, içki, tuz savunma ver- gileri	46 797 563	80 619 943	80 619 943
		TOPLAM	118 236 615	196 378 457	196 378 457

C - CETVELİ

Vergilerin ve resimlerin ve başka gelirlerin
dayanakları

Ö Z E T

Tarihi	Nev'i	No.	
Tütün			
17.6.1938	Kanun	3437	Tütün ve Tütün İhisarı kanunu
28.5.1934	»	2460	Tütün ve müskirattan alınacak müdafaa vergisi hakkında
17.5.1940	»	3828	Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrasına ve bazı maddelerin mükellefiyet mevzuuna alınmasına dair kanunun 12 nci maddesi
29.5.1941	»	4040	Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrasına dair olan 3828 numaralı kanuna ek kanunun 27 nci maddesi.
27.5.1942	»	4226	Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrasına dair olan 3828 ve 4040 numaralı kanunların bazı hükümlerinin değiştirilmesine ve bazı vergi ve resimlere yeniden zam icrasına dair kanunun 7 nci maddesi.
25.5.1943	»	4415	Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrasına dair olan 3828, 4226 sayılı kanunlarla tapu harçları hakkındaki 1451 sayılı kanunun bazı hükümlerinin değiştirilmesine dair.
14.6.1943	»	4437	Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrasına dair olan 3828, 4040 ve 4226 sayılı kanunlara ek kanun.
26.3.1945	Kanun	4708	Tütün ve müskirattan alınacak müdafaa vergisi hakkındaki kanunu değiştiren kanun.
4.1.1940	Kararname	2/12537	Tütün ve Tütün İhisarı Kanunu tatbik suretini gösteren nizamname.
10.6.1944	»	3/ 962	Nizamnamenin 37 nci maddesinin değiştirildiğine dair.
3.9.1941	»	2/16540	4040 sayılı kanunun 27 nci maddesi mucibince asker sigaraları H. talimatname.
Tuz			
11.12.1936	Kanun	3078	Tuz kanunu
29.5.1941	»	4040	Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrasına dair olan 3828 numaralı kanuna ek kanunun 27 nci maddesi.
25.5.1943	»	4415	Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrasına dair olan 3828, 4226 sayılı kanunlarla tapu harçları hakkındaki 1451 sayılı kanunun bazı hükümlerinin değiştirilmesine dair.
14.6.1943	»	4437	Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrasına dair olan 3828, 4040 ve 4226 sayılı kanunlara ek kanun.

Vergilerin ve resimlerin ve başka gelirlerin
dayanakları

Ö Z E T

Tarihi	Nev'i	No.	
<i>Ispirto ve ispirotolu içkiler</i>			
8.6.1942	Kanun	4250	İspirtolu İçkiler İnhisarı Kanunu
28.5.1943	»	2460	Tütün ve müskirattan alınacak müdafaa vergisi hakkında
17.5.1940	»	3828	Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrasına ve bazı maddelerin mükellefiyet mevzuuna alınmasına dair kanunun 12 nci maddesi
29.5.1941	»	4040	Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrasına dair olan 3828 numaralı kanuna ek kanunun 27 nci maddesi
27.5.1942	»	4226	Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrasına dair olan 3828 ve 4040 numaralı kanunların bazı hükümlerinin değiştirilmesine ve bazı vergi ve resimlere yeniden zam icrasına dair kanunun 7 nci maddesi
1.8.1942	Kararname	2-18435	İnhisarlar İdaresinin 12. VII. 1942 tarihinden itibaren inhisar dışında olarak buz, gazoz, soda, malt hulâsası, asid karbonik ve kolonya yapıp satmasına izin verildiği hakkında kararname
15.8.1942	»	2-18617	4250 sayılı kanunun 10 ve 20 nci maddelerine göre dış memleketlerden getirilen ispirotolu itriyat ile tababette ve sanayide kullanılan ispirotolu maddelerden ve yurda sokulan ispiro ve ispirotolu içkilerden alınacak inhisar resmi miktarının tâyini ve yurt içinde satılan inhisar altındaki ispiro ve ispirotolu içkilerden alınacak inhisar resminin asgari ve âzami hadlerinin tesbiti hakkında kararname
16.1.1943	»	2-19329	Bir kısım sıhhi müesseselerle eczahanelere verilecek ispirotoların fiatı hakkında kararname
25.5.1943	Kanun	4415	Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrasına dair olan 3828, 4226 sayılı kanunlarla tapu harçları hakkındaki 1451 sayılı kanunun bazı hükümlerinin değiştirilmesine dair
14.6.1943	»	4437	Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrasına dair olan 3828, 4040 ve 4226 sayılı kanunlara ek kanun
4.9.1944	»	4658	İspirto ve ispirotolu içkiler inhisarı hakkındaki 4250 sayılı kanunun 21 nci maddesinin değiştirildiğine dair.
26.3.1945	Kanun	4708	Tütün ve müskirattan alınacak müdafaa vergisi hakkındaki kanunu değiştiren kanun.

Barut ve patlayıcı maddeler, silâh ve teferruatı

14.1.1943	»	4374	Barut ve patlayıcı maddeler, silâh ve teferruatı inhisarı hakkında kanun
24.6.1943	Kararname	2/20244	Barut maddelerine ait yeni satış fiatları

1946 taşıt kadrosu

Sayı	No.		Çeşidi	Markası	Motör No.	Göreceği iş	Dayanma süresi	Parası Lira	Alındığı tarih
	Yeni	Eski							
Hizmet otobüsleri :									
1	250	300	Küçük otobüs [*]	Linkolen	1939	İstanbul : Umum Müdürlüğün devamlı hizmetlerinde ve kendine bağlı müesseselerle münasebet ve irtibatınm başarılmasında ve mezkûr müesseselerin devamlı kontrol ve teftişinde memur ve işçilerin naklinde kullanılır.	3 300	1939	
1	251	301	Küçük otobüs [*]	Buik	1936				
1	53	53	»	»	Şevrole	1939	Çamaltı : İzmir arasında tuzlaya lüzumu olan mevaddın mubayaasında vesair işlerinde memur ve işçilerin naklinde posta işlerinde kullanılır.	8 2 900	1939
1	6	6	»	»	»	838710	Yavşan : Tuzla - Konya arasında ve lüzumu olan mevaddın mubayaası ve sair işlerinde memur ve işçi naklinde posta işlerinde kullanılır.	8 2 900	1939
Kamyon ve kamyonetler :									
1	260	221	Kamyon	Ford	1937	2171090	Adapazarı : İdareye ait bilûmum mamûl ve gayri-mamûl mevaddın ve diğer malzemenin memur ve işçilerin naklinde kullanılır.	8 2 358	1937

[*] Elde mevcut iki otomobil yenilenmeleri tâzımgelen zamana kadar kullanılacaktır.

Sayı	No.		Çeşidi	Markası	Motör No.	Göreceği iş	Dayanma süresi	Parası Lira	Alındığı tarih
	Yeni	Eski							
1	261	222	Kamyon	Ford	1937	3407856	İstanbul İdareye ait bilûmum mamul ve gayri mamul mevaddın ve diğer malzemenin, memur ve işçilerin naklinde kullanılır.	8 2 055	1937
1	262	223	»	»	1937	3699720	» » » »	8 2 840	1937
1	265	226	»	»	1938	4468630	İzmir » » »	8 2 265	1938
1	275	377	»	»	1940	5558952-BB18	Tatava Kereste Fab. » » »	8 3 386,66	1940
1	486	276/378	»	»	1940	5558953-BB18	İstanbul » » »	8 3 386,66	1940
1	277	379	»	»	1940	5558960-BB18	Çamaltı: » » »	8 3 386,66	1940
1	278	380	»	»	1940	5558968-BB18	Tokad » » »	8 3 386,66	1940
1	279	381	»	»	1940	5551878-BB18	Tatava Kereste Fab. » » »	8 3 386,66	1940
1	807		»	»	1940	5559747-18	İzmir » » »	8 3 386,70	1940
1	239	2184	»	»	1938	776050	Ankara Bira Fab. » » »	8 2 226,60	1939
1			»	»	1938	81T6549	Diyarbakır » » »	5 9 000	1943
1			»	»	1939		» » » »	5 9 000	1944
1	257		»	Doğ	1941	T118/16118	İstanbul » » »	8 5 418,25	1942
1	258		»	»	1941	T118/16110	Diyarbakır » » »	8 5 418,25	1942
1	467		»	»		T222/12908C	İstanbul » » »	5 —	1943
1	468		»	»		T222/13572C	» » » »	5 —	1943
1			»	»			Ankara » » »	5 —	1943
1			»	»	35	WFMT128/43286	Kayseri » » »	5 14 491,45	1944
1			»	»	35	WFMT128/43297	» » » »	5 14 491,45	1944
1			»	»	31	WFT118/60367	Diyarbakır » » »	5 13 514,31	1944
1			»	»	47	WHT120/44600	Tokad » » »	5 16 063,91	1944
1	515		»	»	32	WFAT118/67555	İstanbul » » »	5 14 210	1944
1			»	»	32	WFAT118/67939	Samsun » » »	5 14 320,19	1944
1	517		»	»	32	WFAT118/58974	Edirne » » »	5 14 623,55	1944
1	518		»	»	32	WFMT128/42534	İstanbul » » »	5 14 507,30	1944
1			»	»	31	WFT118/60362	Kayseri » » »	5 13 514,54	1944
1			»	»	32	WFAT118/67651	Adana » » »	5 14 755,55	1944

(S. Sayısı : 7)

F												
				32	WFAT118/67627	Ankara	: İdareye ait bilû-					
							mum mamul ve gayri mamul					
							mevaddın ve diğér malzeme-					
							nin memur ve işçilerin nak-					
							linde kullanılır.			5 14 229,72		1944
1	516			32	WF118/68114	Tekirdağ				5 14 794,64		1944
1	235	2447		1938	1458052	Ankara				8 3 045		1938
1	404	224		1937	646832	İstanbul				8 2 265		1938
1	264	225		1937	646730					8 2 265		1938
1	271	328		1939	971830					8 2 158,20		1939
1				1939	390700	Gazianteb :				5 8 000		1943
1					399531	Gazianteb				5 8 000		1943
1	500									5 9 000		1943
1					48748	İstanbul				5		1944
1					47058					5		1943
1					47131	Hatay				5		1943
1					46918	Adana				5		1943
1					46954/42137	Ankara				5		1943
1					47147/42143	İstanbul				5		1943
1					48749					5		1943
1					46797					5		1943
1					48638					5		1943
1	236	2533		1939/39	11833	Ankara				8 2 530		1939
1	238	2285		1939/39	11883					8 2 530		1939
1	268	324		1939/39	11959	İstanbul				8 2 530		1939
1	269	325		1939/39	11811					8 2 530		1939
1	409	327		1938	478					8 4 494,24		1939
1	272	329		1938	499					8 4 494,24		1939
1	255			1941	1140					8 6 821,63		1942
1	256			1941	1144					8 6 821,63		1942
1	48	48		1938 A.	709568					8 2 800		1938
10				[*]						8		
40				[**]						8		

[*] 1945 mali yılı zarfında satın alınacaktır.

[**] 1946 » » »

Sayı	No.		Çeşidi	Markası	Motör No.	Göreceği iş	Dayanma süresi	Parası Lira	Alındığı tarih
	Yeni	Eski							
Motosikletler:									
1	21	21	Motosiklet	Ariel	Sepetli mot. 1770	İzmir Posta işlerinde memur ve işçilerin naklinde kullanılır.	8	510	1938
Bisikletler :									
1	1590		Bisiklet	N.S.U.	1233856	Adana Fabrikası ev, ve pos. işle	3	42	1939
1	10	107	>	>	1324379	Mersin > >	3	42	1940
1	171		>	>	1335243	İskenderun > >	3	42	1940
1	160		>	>	335230	Tokad > >	3	42	1940
1			>	Grand Ekspres	286991	Kaldırım tuzlası > >	5	24	1939
1			>	> >		Kaldırım tuzlası > >	5	24	
1			>	> >		Adana > >	5	42	
1			[1] >			Maltepe Tütün Enstitüsü işlerinde			
1			[1] >			Balıkesir > >	5	215	1944
1			[1] >			İskenderun > >			
1			[1] >			> > >			
1			>			Balıkesir > >		215	1944
1			[1] >			Malatya > >			
1			[1] >			Diyarbakır > >			
1			>			Hopa > >		210	1944
1			[1] >			Ankara > >			
4			[2] >			Konya > >			
1			[1] >			Mersin Kah. çay dep. > >			
1			[1] >			Balıkesir			

[1] 1945 yılında alınacaktır.

[2] 1946 » »

Deniz vasıtaları :

1	1	Motörlü Arap mavna	Klimaks	3993-60-375	Istanbul : İdareye ait bilü- mum mamul ve gayri mamul mevadın ve diğer malzeme ile tuzun memur ve işçilerin nak- linde kullanılır.	8	5 846,77	1928
1	2	> >	Doğ	15269	> > >	8	9 600,39	1928
1	3	6 Motörlü, propetli armalı mavna	Skandiya	282-B	> > >	8	8 250,41	1934
1	4	> >	Vidop	2879	> > >	8	9 100	1934
1	5	Motörlü armalı çektir.	Klimaks		> > >	8	5 583,62	1934
1	6	Motörlü Mumha- ne sand.			> > >	8	3 123,50	1934
1	7	Motörlü çektirme	Skandiya	220715	> > >	8	2 549,45	1934
1	8	Motörlü armalı çektirme	Doğ	599514	> > >	8	12 668,80	1935
1	9	> >	>	15264	> > >	8	8 590	1939
1	10	> >	Skandiya	220690	> > >	8	8 150	1940
1	12	> >	>	220424	> > >	8	7 150	1940
1	13	Motörlü tekne	Doğ Dizel		> > >	8	3 500	1943
1	14	> >	Elve		> > >	8	59 500	1943
1	15	> >	Ekseloz		> > >	8	53 000	1943
1	16	> >	Seffle		> > >	8	78 900	1944
1	17	> >	Muhtel		> > >	8	61 935,25	1944
1	11	Motörlü su du- bası	Skandiya		Su naklinde kullanılır.	5	1 529,60	1938
1	S. 1	Motörbot			Nakliyat işlerinin kontrolün- de, umumî hizmette kullanılır	7	6 000	1944
1	204	Tek çifte sandal			> > >		50	1930
1	206	İki > >			Cibali fabrikası hizmetinde.		103,82	Rejiden devir
1		> > >			Paşabahçe > >	10	100	1934

Sayı	No.		Çeşidi	Markası	Motör No.	Göreceği iş	Dayanma süresi	Parası Lira	Alındığı tarih
	Yeni	Eski							
5			Mavna [1]			Limanda hizmet görmek üzere.			
1			Romorkör [1]			Limana dâhilinde mavnaların çektilmesinde kullanılır.			
2			Motörlü tekne [1]			İstanbul » »			
2			» » [2]			» » »			
Bira vagonları:									
3			Tank vagonu	Linke-Hoffmann	600001-2-3	Ankara Bira Fabrikası : Ankara - İstanbul arasında dökme bira naklinde.	10	23 198,60	1937
1			» »	Werke »	600004-2-3	» » »	10	16 830,11	1940
Dekövil - Vagonet ve hatları :									
13			Vagonet (maa hat ve Tef.)			Samsun fabrikası işlerinde memur ve işçi nakli		460,92	Rejiden
15			» »			» » »	20	112,92	»
12			» »			Paşabahçe » »	10	4 153,48	1937
8			» »			Samsun » »	20	1 464,14	1936
3			» »			Karaağaç Depo » »	10	490	1940
7			» »			Maltepe Barut D. » »	10	80	Şir. D.
2			» »	B.V.G. 7		Hacıbektaş tuzlası » »	10	134	1925
2			» »	»		» » »	10	151	1927
2			» »	Krupp		Samsun Fab » »	5	1 509,95	1939
2			» »			Kağızman » »	20	2 524,10	1939-1940
10			» »	Krupp		Tepesidelik » »		2 431,95	1939
2			» »			Kulp » »	20	1 854,45	1939
301			» »			Yavşan » »	71	732,46	1936-1939
8			» »			» » »		100	1939
			Hat ve teferruatı			» » »		786,70	1939-1940

[1] 1945 malî yılında alınacak.

[2] 1946 malî yılında alınacak.

26	Vagonet (maa hat ve Tef.)			Kaldırım » »	1 780,00	
5	» »			Keçeç » »	15 354,21	1939
97	» »			Çamaltı Tuz. tuzla İş. İşçi ve M. Nak.	5 386,95	
291	» »			» » »	19 983,30	
6	» »			İzmir Şarap Fabrikası »	581,33	
14	» »			Keçeç Tuzlası »		D.U.D.
2	» »			Sekili » »	836	»
12	» »			Çankırı » »	7 153,68	1939
5	» »			Çankırı » »	270,40	D.U.D.
3	» »			Aşkale » »	166,59	
150	Dekovil ve 4 km. ray [2]			Çamaltı » »		

Platformlu arabalar :

35	Platformlu araba			Paşabahçe fabrikası »	10 1 716,06	1937
3	» »			Kağızman Tuzlası »	15 216,90	1939
3	» »			Kulp » »	15 216,89	1939

Lokomotifler:

1	Lokomotif	Ormeştrein et koop	12901/1939	Yavşan tuzla hizmetinde	4 717,93	1937
1	»	Orn. Yung. Yungelt	6009	» » »	5 353,07	1936
2	»	Smoshever et Co.	829/830	» » »	9 529,66	1938
1	»	Ar Koopel	463	Çamaltı » »	15 800	
1	»	» »	12902	» » »	4 800,43	1937
2	»	Dizel				
9	»	[1]				
11	»	[2]		» » »		

Drezinler:

1	Drezin			Yavşan memur ve işçi nakli	449,51	1933
1	»			Çamaltı » »	50	

[1] 1945 yılında alınacaktır.

[2] 1946 yılında alınacaktır.

Sayı	No.		Çeşidi	Markası	Motör No.	Göreceği iş	Dayanma süresi	Parası Lira	Alındığı tarih
	Yeni	Eski							
2			»			» » »	10	650,80	1938
Tramvaylar :									
1	2	2	Tramvay		162266	Çamaltı tuz Me. ve işçi naklinde		1 500	D. U. D.
1	3	3	»		161861	» » » »		1 600	»
1	4	4	»	Yerli		» » » »		799,82	1936
1	4	4	»		161859	» » » »		1 500	D. U. D.
Ototraklar :									
1			Ototrak			Çamaltı tuz. ve işçi naklinde		100	
Arabalar :									
1			Tek atlı yük arabası			Ankara bira mad. me. ve işçi nak. 4		177,10	1938
1			» »			» » » »	4	142,45	1934
2			» »			Çankırı tuzlası » »	4	144	1936
1			» »			Bingöl » » » »	4	40	1937
2			» »			Kağızman » » » »	2	155	1939
1			» »			Kömür » » » »	2	80	1939
2			» »			Maltepe tütün enstitüsü » »	6	96,66	1937
1			» »			Keçeç tuzlası » » » »	4	40,50	1939
1	1	2	» »			Çamaltı tuzl. Me. ve işçi naklinde		160	
1			» »			» » » »		50	
4			» »			» » » »		200	
1			Çift atlı yük arabası [1]			Malatya islâh istasyonu »			
1			Çift atlı yaylı [1]			Maltepe tütün enstitüsü »			
1			» » fayton [1]			Malatya islâh istasyonu »			
1			» » yük arabası [1]			Yavşan tuzlası »			

[1] 1946 yılında alınacaktır.

1	Bir atlı yük ara- bası	Ankara Bira Fab. Fabrika iş- lerinde işçilerin nak. kullanılır	300	
2	» »	Kağızman tuzlası » »	450	1942
1	» »	Keçeç » » »		
1	» »	Yavşan » » »		1943
1	» »	Hacıbektas » » »		1943
1	» »	İzmir Şarap Fab. Fabrika işlerinde kullanılır	298,20	1944
1	» »	Buca İs. İstas. İstas. işlerinde kullanılır		1944
1	Çift atlı yük ara- bası	Maltepe T. E. Ensti. işlerinde kullanılır	6 80	1937
1	» »	İst. Bira Fab. Fabri. işlerinde kullanılır	402,50	1941
1	» »	Kılıçlar Dep. Depo işlerinde kullanılır	250	1942
1	» »	İzmir Şa. Fab. Fab. işlerinde kullanılır	900	1942
1	» »	Tekirdağ Şa. Fab. Fab. işle- rinde kullanılır	463,90	1942
2	» » [1]	Yavşan Tuz. Tuzla işlerinde kullanılır		
1	» » [1]	» » »		
1	» » [1]	Tatava keres. Fab. Fab. işle- rinde kullanılır		
1	Çift atlı servis arabası [1]	İzmir Şa. Fab. Fab. işlerinde kullanılır		
1	» » [1]	Rize keres. Fab. Fab. işlerin- de kullanılır		
1	» » [1]	Adana T. Fab. Fab. işlerinde kullanılır		
1	» » [1]	Malatya T. Fab. Fab. işlerin- de kullanılır		

[1] 1945 yılında alınacaktır.

Sayı	No.		Çeşidi	Markası	Motör No.	Göreceği iş	Dayanma süresi	Parası Lira	Alındığı tarih
	Yeni	Eski							
1			» » [1]			Izmir Buca İs. İsta. İs. işle- rinde kullanılır			
1			Tek atlı su ara- bası [1]			Çankırı Tu. Tuzla işlerinde kullanılır			
1			Tek atlı yük ara- bası [1]			» » »			
1			Çift atlı yük ara- bası [1]			Sekili Tuz. Tuzla işlerinde kullanılır			
1			Birik binek ara- bası			Çamaltı Tuz. Tuzla işlerinde kullanılır		45	D.U.D.
1			Fayton arabası			Samsun İs. İstas. İstas. işle- rinde kullanılır.		450	
1			» » [1]			» » »			
Atlar :									
1			Araba atı			Ankara B. Fab. Fab. işlerin- de kullanılır			
16			» »			Çamaltı Tuz. Tuzla işlerinde kullanılır		961,30	Muhtelif
1			» »			Kömür Tuz. Tuzla işlerinde kullanılır		50	
2			» »			İstanbul Bira Fab. Fab. işle- rinde kullanılır.		475	1941
2			» »			Kağızman tuzlası Tuz » »		350	1942
2			» »			İzmir Şa. Fab. Fab. » »	1	150	1942
2			» »			Tekirdağ Şa. Fab. Fab. » »	1	010	1942
1			» »			Haerbektaş tuz. Tuz » »			1943
1			» »			Yavşan » » »			1944
1			» »			Buca İs. İstas. » »			1944

[1] 1945 yılında alınacaktır.

2	»	»	[1]
2	»	»	[1]
2	»	»	[1]
2	»	»	[1]
2	»	»	[1]
2	»	»	
12	»	»	
1	»	»	
1	»	»	
1	»	»	
2	»	»	[1]
2	»	»	[1]
2	»	»	[1]
2	»	»	[1]
2	»	»	[1]
2	»	»	[1]
4	»	»	[2]
2	»	»	[2]
2	»	»	[2]
4	»	»	[2]
2	»	»	[2]
1	»	»	[2]
1	»	»	[2]

Merkepler:

1			Saka merkebi
1	»	»	
1	»	»	
1	»	»	
1	»	»	
1	»	»	
6	»	»	[2]

[1] 1945 yılında alınacaktır.

[2] 1946 yılında alınacaktır.

Yavşan tuzlası	»	»		1944
»	»	»	»	»
»	»	»	»	»
Buca İs. İstas.	»	»		
İzmir Şa. Fa. Fab.	»	»		
Samsun İs. İs. İst.	»	»	300	1942
Çamaltı tuzlası Tuz.	»	»		1944
Maltepe ens. ensti.	»	»		1944
Cedit tuzlası tuzla	»	»		1944
Tuzhisar tuzla	»	»		1944
Tatava kereste Fa.	»	»		
Rize	»	»		
Adana tütün	»	»		
Malatya Fabrikası	»	»		
Çankırı tuzlası	»	»		
Sekili tuzlası	»	»		
Samsun İs. İs. İstas	»	»		
Malatya islâh ist.	»	»		
Maltepe tüt. enst.	»	»		
Yavşan tuzlası	»	»		
Çanaltı	»	»		
Yavşan	»	»		
Sivas hamo tuzlası	»	»		
Samsun islâh ist.	»	»		
Fadlum tuzlası Tuzla işle-				
rinde			12	1935
Hamo tuzlası	»	»	13	1941
Bingöl tuzlası	»	»	1,50	1934
Cedit tuzlası	»	»	70	1935
Maltepe enstitüsü			120	1944
Aşkale tuzlası Tuzla işlerinde			120	1944
Çamaltı	»	»		

R - CETVELİ

B. : 15 - M. : 3 — Koruma ve taşıma giderleri

Tekel altında bulunan oyun kâğıdı, kibrit, çakmak ve çakmaktaşı kaçakçılığında doğan giderler ile kaçak gümrük eşyasının taşıma giderleri dâhildir.

B. : 16 — 1918 sayılı kanun ve ekleri gereğince yapılacak ödemeler

Tekel altında bulunan oyun kâğıdı, kibrit, çakmak ve çakmaktaşı kaçakçılığında doğan ödemeler dâhildir.

B. : 17 — Mahkeme giderleri

Tekel altında bulunan oyun kâğıdı, kibrit, çakmak ve çakmaktaşı kaçakçılığında doğan suçlara ilişkin dâvaların mahkeme giderleri dâhildir.

B. : 19 — İkramiye

Kaçakçılık suçlarından dolayı hükmolunan para ceaları tahsilâtından bu paraları tahsil eden yönetim koruma ve tahsil memurlarına tahsil ettikleri paraların % 5 i nispetinde verilecek paylar dâhildir.

B. : 24 — Yayın, propaganda ve sergi giderleri

Bu ödeneğin harcama sureti ve belirtici kâğıtların hazırlanması döner sermaye giderleri hakkındaki usullere tâbidir.

